

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egy évre 12 frt... Coupan a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 3 frt... Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott vitélji is eszolandó.

14-ik szám 1882. BUDAPEST, ÁPRILIS 2. XXIX. évfolyam.

SIMONYI ERNŐ.

(1821—1882.)

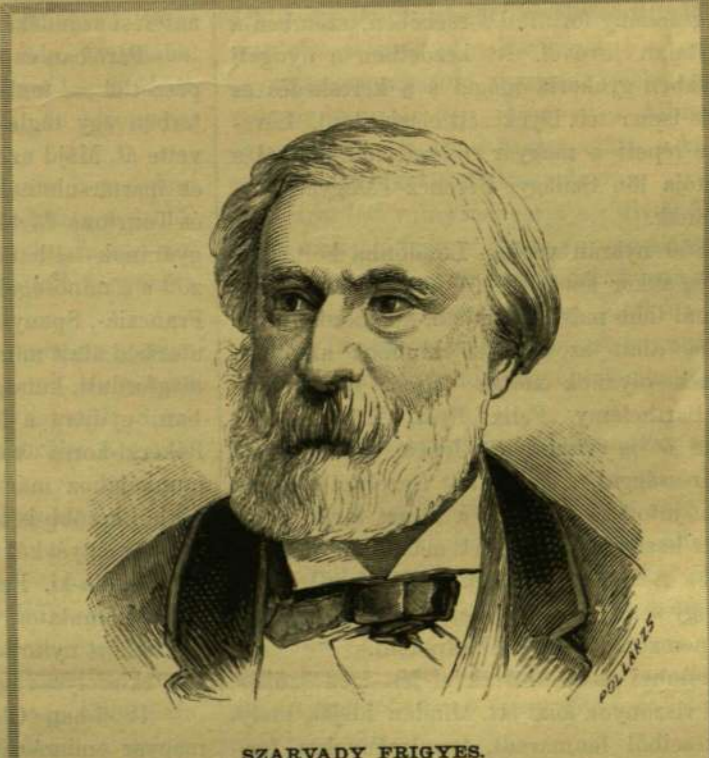
ELHUNYT képviselőtársunk igen kiváló tagja volt a háznak. Folytonos buzgalommal és kitartással működött a haza javára.

is arra kényszeríti, hogy hozza meg a megérdemelt elismerést, s fordítsa meg fátyláját ő is ravalatalánál a rá érdemesnek.

maradt meg a pártnak, mint annak legtehetségesebb előharcosa. A 'Vasárnapi Ujság' már több ízben közölte arcképét s néhány életrajzi adatát.

SIMONYI ERNŐ.

SZARVADY FRIGYES.

lyet elhunyt kitünő tagjának elvesztése fölött érez. E szavakat mondá a magyar képviselőház elnöke a márczius 29-ki ülés kezdetén, midőn Simonyi Ernőnek e hó 28-án, Abbaziában történt elhunytát a háznak bejelenté. Meleg szavak, minőket csak igen ritka, kivételes alkalommal tartónak alkalmazni e tekintélyes testület elnöke.

zafiság, jellem, bő ismeretek és nagy tapasztalatok oly mértékben egyesültek benne, mint az csak ritka embernek adatott. Élete egyetlen küzdés volt, de mely nem bírta eltéríteni kitünőtt céljaitól, melyeken lelkével csüngött.

életrajzát is kiegészíthetjük az azóta ismertté vált adatokkal. Simonyi Ernő ősrégi nemes családból Nyitra-Zsámbokrétén 1821. decz. 18-án született.

Első magyar általános biztosító társaság Budapestben.

Huszonegyedik évi zafszámja 1881. január 1-től december 31-ig.

Merleg-számja 1881. december 31-én.

Table with financial data for the insurance company, including columns for 'Kifizetett károk', 'II. Szállítmány-biztosítás', 'III. Jégbiztosítás', and 'IV. Egyéb bevételek'. It lists various amounts in forints and crowns.

II. Élelbtiztosítási Ház. Merleg-számja 1881. december 31-én.

Table with financial data for the life insurance company, including columns for 'Kifizetett károk', 'II. Szállítmány-biztosítás', 'III. Jégbiztosítás', and 'IV. Egyéb bevételek'. It lists various amounts in forints and crowns.

Administrative notices and names of board members: Fuchs Rudolf, Hajós József, Harkányi Frigyes, Lévény Henrik, Ormódy Vilmos, Ulmann Károly Pál, Simonyi Eszter, Székely Eszter, Kacsinszky János, Kócsy Lajos.

lett, hogy 1848-ban a privigei kerület őt választá meg első képviselőjének a népképviseleti új alapon, — de választása akkor alaki szabálytalanságok miatt megsemmisített. Később újra lehetett volna képviselő, de akkor már oly hullámokat vert a politikai élet, hogy tevékenysége másutt keresett elfoglaltatást.

Midőn ugyanis Hurbán egy 500 főnyi fölfegyverzett cseh csapatát Magyarországra tört s készíteni kezdé a felvidéki tót lakosság között a lázadást: Simonyi Ernő, mint a nyitramegyei nemzetiség egyik tisztje, a lázadók ellen indult s a Knčhr vezérőrnagy parancsnoksága alatti nemzetőr csapatát szétverte a hurbánistákat, s maga Hurbán is Morvaországba menekült.

Majd a szorongatott Lipótvár bevételére nyomuló Simonic osztrák tábornok ellen indult egy kétezernyi, pusztán kaszával és vasvillával fegyverzett csapattal s 6 ágyúval Kosztolánynál elfogadta a csatát, mely alkalommal csak a hat ágyú menté meg a hevenyészett csapatot az ellenség lovassága általi összetipratástól, melyet háromszor-négyszer vetett vissza.

A minden oldalról előnyomuló osztrák elől Simonyi is Komáromra vonult s az ostromzár alatt részt vett minden kirohanásban. 1849 tavaszán Nyitramegyében guerilla-csapatot toborzott, mely Horváth és Görgei Ármán repülő hadoszlopával együtt működött, de szétveretvén, Simonyi Debreczenbe ment a nemzeti ügy vezérével a nép fölfegyverzése végett értekezni. Majd központi főbíró lón megyéjében s ez állásában bámulatos tevékenységet fejtett ki a csapatok szervezése s a seregek élelmezése körül.

Midőn a hadi szerencse fegyvereinktől elfordult, honvéd lett s Klapkához ment Komáromba s ott maradt a vár földadásig, a midőn ő is menedékleletet kapott, de nem vette egyéb hasznát, mint arra, hogy utlevelet kapjon a külföldre, mire egyelőre Hamburgban telepedett le, alig néhány forinttal a zsebében, szemben a bizonylatlan jövővel. Itt kezdetben a nyugati nyelvekben gyakorlta magát s a kereskedés és hajózás ismereteit igyekezett elsajátítani. Levelezésbe lépett a magyar emigráció tagjaival s tudósítója lón Szilágyi Ferenc »Magyar Hirlap«-jának.

1850 nyarán végleg Londonba költözött, hol még akkor kevés volt a magyar menekült, de annál több más nemzetista klubot alkottak, melynek olyanok voltak tagjai, mint Mazzini, Barthelémy, Felix Pyat, Herzen, stb. Eleinte ő is viszonyba lépett e kozmopolita társasággal, a mi miatt feszélyezett helyzetbe is jutott Kossuthal, a ki azt tartá, hogy magyar hazafi soha se lehet más, mint magyar hazafi, s nem szabad kozmopolitává válnia. A minthogy a magyar emigráció nem is érintkezett a nemzetközi forradalmárokkal.

Simonyi az 50-es évek elején igen szűkes anyagi viszonyok közt élt. Minden idejét, mely levelezéséből fenmaradt, tanulmányokra fordította. Mohó lélekkel tanulmányozá a vegyészetet, a botanikát, a tengeri faunát, a nyelveket, az ipari és kereskedelmi tudományokat s különösen a geológiát s szorgalmasan eljárt a nagy világváros intézeteibe és egyleteibe a mindenemű előadásokra, felolvasásokra és tudományos kísérletekre, s ezenkívül éjet-napot egygyé tett a szakkönyvek olvasásában. Azt a sokoldalú tudományos műveltséget, mely neki később tisztességes jövedelmet biztosított s melynek később politikai szereplésében is nagy hasznát vette, ekkor sajátította el.

Szigoru anyagi helyzetéből egy véletlen szabadította ki. Bridgewaterben lakott egy Payne nevű vagyonos quacker-család, melynél Nagy

Péter magyar emigráns volt a gyermekek nevelője. Midőn Nagy Péter is az Amerikába induló Kossuth kíséretéhez csatlakozott, — a család újra csak magyar nevelőt óhajtván gyermekei mellé, Csernátonyt kérte föl, de ez nem akartván Párisból elszakadni, Simonyi Ernőt ajánlá maga helyett, ki az állomást 1853-ban el is foglalta s a derék quacker közt és közte csakhamar egy benső viszony fejlődött, hogy az később Magyarországra is eljött egész családjával Simonyi látogatására s midőn ez súlyos körülmények miatt minden vagyonát elveszté: gyöngéd szeretettel hívta meg házába, hogy legyen az ő vendége, élte fogytáig. Simonyi, ki már ekkor (a 70-es években) politikai pályájának magaslatán állott, természetesen nem fogadta el az ajánlatot, de haláláig se szűnt meg hálával gondolni rá.

Simonyi Angliában hat évig volt a derék család gyermekei mellett nevelő, midőn ezek a londoni egyetemen a tudori oklevelet elnyerték s ő magántanár lett Bridgewaterben, hol két évig maradt. 1862-ben Sheffieldbe Mapine híres acélgyáros fiához került nevelőül, kikkel Párisba ment s ott nemcsak növendékeit íratta be az egyetemre, hanem maga is beiratkozott s szorgalmasan látogatta az »École des mines«, a »Collège de France«, a »Sorbonne« tanintézeteket és a »Jardin des plantes«-ot, tanulmányozván a vegy- és természetstani tudományokat, különösen pedig a geológiát.

Ez alatt itt hazájában a privigei kerület újra megválasztotta képviselőjének az 1861-ki országgyűlésre. Ekkor ő vissza is akart térni hazájába, s b. Vay kancellártól menedéklevelet is kért, melytől azonban megtagadtattott. Az országgyűlés azonban igazolta megválasztását s ekkor menedéklevél nélkül is haza készült, azonban értesülvén, hogy Vayt Forgách váltotta föl a kancellárságban s ezzel a ki egyeztetés minden reménye elűnvn, letett hazatérési szándékáról.

Párisban és Brisztolban időközben fényképezéssel is foglalkozott, s később Bridgewaterben egy téglá- és csemmentgyár igazgatását vette át. Majd azonban, mint több angol gyári és ipartársulatnak, főként pedig mint Mapine és Tourtons és társai világhírű sheffieldi acélgépgyárának teljhatalmu ügynöke Párisba költözött s e minőségében évenként beutazta Német-, Francia-, Spanyol- és Olaszországokat. Üzleti utazásai alatt mindama városokban, melyekben megfordult, kutatgatott a könyv- és levéltárakban, gyűjtve a Magyarországra, különösen a Rákóczi-korra vonatkozó okmányokat, mely munkájához már Londonban hozzá fogott s e végből később is többször meglátogatta Angliát. Gyűjteményét két nagy kötetben később az akadémia adta ki. Ez üzleti utjai alatt szerz meg azt a bámulatos világtapasztalatot, mely oly tág látókört nyitott lelki szeméi előtt s ugyanezkor tekintélyes vagyonra is sikerült szert tennie.

1866-ban Olaszországba ment, hogy a magyar emigráció Kossuth által vezetett műveleteiben részt vegyen. A kiegészés után, 1868 áprilisában visszatért hazájába, hol a német-ürögi kerület képviselőjének választotta.

Ez időtől kezdve a parlamentnek állandóan tagja volt, vezérfőrája lett a függetlenség pártjának, s népszerűsége annyira növekedett, hogy később két-három kerületben is megválasztották képviselőnek. Politikai pályája a legismertettebbek egyike, s képviselői működésének teljes képe van letéve az országgyűlés naplóiban. Mindig tagja volt a képviselőház legfontosabb bizottságának, a pénzügyinek s kivált az évenkénti budget-tárgyalások alkalmával elmondott felszólalásai mindig a jelentékenyebbek közé

tartoztak. E mellett mint hírlapíró is működött, szorgalmas munkatársa levén pártja politikai lapjainak s egy időben szerkesztője a »Szombati Lapok« név alatt megjelent hetilapnak, melyet ő alapított.

Két éve már, hogy betegeskedett s utóbb felszólalásai is mind ritkábbak lettek, míg végkép elmaradtak. Késő ősszel Abbazába ment Fiume mellé, hogy ott az enyhe églj alatt keressen üdülést. Ott érte el a halálát.

Hült tetemeit Budapestre szállították s itt temetik el a kerepesi sírkertbe, hová a képviselőház és a függetlenségi párt küldöttsége is elkísérik s hol megleti végre azt a nyugalmat, melyből életében oly kevés jutott osztályrészeül.

SZARVADY FRIGYES.

(1822—1882.)

Egy magyar ember elhunytáról érkezett hír Párisból, kinek neve a nagy közönség körében kevés volt ismeretes; s de a kit a politikai élet vezérfőrája közül annál többen ismertek részint személyesen, részint ama jó szolgálatait után, melyeket a magyar ügynek a külföldön tett, legkivált azokban az időkben, melyekről Kossuth Lajosnak a magyar emigrációról legközelebb a III-ik kötetben befejezett iratai szólnak. A volt kormányzó ezekben néhány igen érdekes levelét is közölvén az elhunytának, maga is meglelmes emlékezik meg Szarvady Frigyesről, mint a kinek buzgó, lelkiismeretes s ép oly nagy óvatosságot mint tapintatot igénylő működése lényeges tényező volt a magyar emigrációnak Párisban elért sikerei körül, s a ki később is, mint hírlapíró, sokat tett arra nézve, hogy a külföld a sok hibás, nagyrészt elferdített, sőt rosszakaratu idegen jelentés helyett megbízható forrásból, a maga igaz valójában ismerje meg a magyar hazát.

Szarvady (Hirsch) Frigyes 1822-ben született Ujvidéken s Budapestben, Bécsben és Prágában végezte jogi tanulmányait, mint ügyvéd Pozsonyban telepedett le, egyttal elsajátítván azt a nem mindennapi nyelvismeretet, mely későbbi élete pályáján oly nagy szerepet játszott.

Mint hírlapíró itthon a negyvenes évek elején tűnt föl a Frankenburg által szerkesztett »Életképek«-ben megjelent dolgozataival.

Az 1848-ban magasabb hullámokat verő mozgalmakban, melyekhez szívvél-lélekkel csatlakozott, neki is meglehetősen jelentékeny szerep jutott. Több nyelven, nevezetesen magyar, német és francia nyelven egyenlő ügyességgel bírván forgatni a tollat, a magyar kormány külföldi missziókban vélte leginkább hasznát vehetni, s így 1848 október havában ő lett megbízva, hogy a magyar hadsereg nyilatkozatát Bécsbe vigye, de a hová el nem juthatott. Kossuth ekkor Párisba küldé, hogy onnan a francia sajtóban, melylyel már akkor is voltak összeköttetései, a magyar ügyet ismertesse. Majd midőn gróf Teleki László, mint a magyar kormány megbízottja, Párisba jött, Szarvady lón mellé titkárnak beosztva, mely minőségben ép ugy, valamint később, mint hírlapíró soha nem szűnt meg buzgón szolgálni hazája érdekeit.

Midőn a magyar emigráció megkezdé a haza felszabadítása iránti munkáját, a Kossuth és III. Napoleon közti összeköttetésnek Szarvady is egyik láncszeme volt Fontosabb volt azonban szerepe, mint a b. Jósika Miklós által szervezett sajtóiroda tagié, melynek főadata volt helyes irányban tájékoztatni Európa közvéleményét a magyar kérdés és Magyarország helyzete s törekvései felől. Rendkívüli volt az a munkásság, melyet Szarvady ez időben kifejtett, levelezésben állván a Kölnische Zeitunggal, a Globeval, a Patrieval, a Débats-tal, Independance-szal, Journal Belgique-vel, Norddal, Revue Contemporaine-nel, Courier de Dimanche-szal, és sok más francia és német nagy lappal, melyekben a külföldi közvélemény helyes tájékoz-

tatását tüzte ki ezéljálul egyrészt Magyarország, másrészt az emigráció törekvései felől.

Az 1867-ki kiegyezésnél a magyar emigráció szerepe megszűnt. De nem szűnt meg a magyar hazafié, ki hazája jó nevét, becsületét, érdekeit védelmezni van hivatva, bárhol fenyegetések is azokat a föld kerekén. És Szarvady a hazafi e kötelességének híven megfelelt s lelkes szószólója volt honának a külföld hírlapjaiban, valamint hogy magyar hírlapokba is, nevezetesen egy időben a »Hon«-ba írt párisi leveleket, melyek nagy összeköttetésinél fogva mindig érdekes politikai híreket tartalmaztak.

Szarvady 1855-ben nősült meg, nőül vévén Klauss Vilhelminát, ki mint kitünő zongoraművész nő volt ismeretes a párisi zenekörökben és a zenekedvelő nagy közönség előtt.

Derék hazánkfianak halála minden esetre nagy veszteség nekünk, mert nem sokan vannak hazánkfiai közül a külföldön olyanok, a kik a honfi tisztét úgy át bírnák érteni, mint értette ő.

A LÁNYKA PANASZA.

— SCHILLER. —

A tölgyerdő zúg, felhők raja gyül,
Zöld parton a lányka magánosan ül,
Hab locsosan a parton, a mint neki hajt,
A lány a sötét, hideg éjbe sohajt
S könyi reszket a méla szemekben.

•Kihalva e szív, üres ah a világ,
Többé ez az élet, a földi, mit ad?
Te szűz anya, hívd haza gyermekedet,
A földön elérte, miért epedett,
Betelt szívem álma, szerettem.»

Csak omlik a köny, de hiába van az,
Életre a holtat nem költé panasz;
De mondd, mi segít szived írva baján,
A szerelmi gyönyör tovatünte után,
S én, szűz anya, nem tagadom meg.

•Hadd folyjon a köny, s ha hiába van az,
Életre a holtat ne költse panasz.
A szerelmi gyönyör tovatünte után,
Ah nincsen e szívnek, egy üdv csupán,
A szerelmi panasz, meg a könnyek.»

VARGHA GYULA.

ÉZSAIÁS URAM.

ÉLETKÉP.

SZÍVÓS BÉLÁTÓL.

(Folytatás.)

Másképp kell kezdeni. Vízitát kell adni. Igen, de mi haszna, ha az ember, a mint ama délceg szűzsel szemben áll, egyebet nem tud mondani, mint hogy »szerencsés jó napot kívánok, leányasszony!«

Pedig hát csakugyan így volt, mert midőn Ézsaiás uram másnap ily mondkókkal beállított, a kláris ajkak pillanatnyi félrevonulása az elefántesont fehérségű fogorról, a junói vállak egy piciny rándulása, a sötét szemek egy megsemmisítő villanása mutaták, hogy bizony eme szép beköszöntő nem hódított; pedig még azzal is megtoldta, hogy: »mint szolgál becses egészségé?«

Hiában! nem olyanok már az asszonyi állatok, mint Sára, meg Rebeka idejében. Másképp kell tenni a »hóf«-ot, ugy, a hogy az a pezske fiskus, meg az a nyalka fizikus szokta.

Hiszen csak lehetett volna amugy ó-testamentomi stylusban! Majd tudta volna akkor Ézsaiás uram, majd elmondta volna az énekek énekével: Szépek a te orcaid mint egy drága köveknek rendivel. A te nyakad hasonló a Dávid tornyához, mely építettétegyveres háznak, melyben ezer pajzsok függenek, mind erős vitézek pajzsai; a te szemed mint az Eszobéli halastó; a te orrod hasonlatos a Libanus tornyához, a mely néz Damaskus felé és a te hajad a kecskének nyájához, melyek a Gileád hegyéről lenyirik a fűvet; fogaid hasonlatosak

a megnyirett juhoknak seregéhez, melyek a feredőből feljönnek, melyek mind kettősöket ellenek és nincsen azok közt meddő.

Haj! de a Szulamitok korszaka lejárt s azt bőlesen sejtette Ézsaiás uram, hogy a mi megtette volna az ó-testamentomi Esztereknek, azt ezek a mai Eszterek, a kik már a kisasszony címre is rávágynak — kinevetik. Nem csuda! mikor már újság-leveleket is olvasnak. Olyatón dolgot pedig sem Sára, sem a többi nem cselekedett.

Mit kellene hát csinálni?

Épen akkor tájban jelent meg egy épületes könyv, a »Mivelt Társalkodó vagy a világra termett ember«, melyben illő rendben megvagyó irva, hogy »miképen kellessék egy jó tónusu ifjunak a dámáknak komplementezni s személyét azokkal megkedveltetni.«

Ez kellett Ézsaiás uramnak.

A becses könyvet elkérte a vice-notárius-tól, s bevágta annak tartalmát szóról-szóra, könyv nélkül. S mikor már minden párbeszédet és szabályt tökéletesen tudott, akár előlről akár hátulról kezdve: nagy remények közt megindult a — szőlős kertbe. Ott volt neki egy ismerős vén odvas almafája, ennek állott neki, s ennek zengette el a »Mivelt Társalkodó« ékes frázisait.

A próba kitünően sikerült, a hóf-csinálás oly bátran ment, hogy Ézsaiás uram maga is elbámult annak könnyü voltán.

Vig szívvél irányozta haza felé lépteit s az Eszterek házára oly meglegedett pillantást vetett, mint soha azelőtt, s másnapra kitzúta a döntő rohamot.

— Megállj, keményszivü leányom, én is tudok már ugy, mint az a hegyes fiskális, meg az a patikaszagú vármegyei fizikus!

Másnap csakugyan kellőképen nekikészülve roppant szívzorogások közt, csakugyan megindult Eszterekhez, a lehető leghosszabb utat választván s lehető legapróbbakat lépven, hogy csak mentől később érhesse oda. De hiába, mégis csakhamar odaért a félelmes kapu elé. A kilincset háromszor is megfogta, de bizony sehogysem akarózt megenni.

— Igazság az, jól vagyon, nem is mondom még ma el, megpróbálom még egyszer a szőlőben! S ezen mentő gondolatot kapva-kapván, megkönnyebbülten nagyot sóhajtott s gyorsan megindult a szőlős kert felé.

— Haj de jó is, hogy be nem mentem, a hátam csak ugy borsózik bele, oh be okosan cselekedtél Ézsaiás! s nem győzte magát eleget dicserni, hogy mily elmésen kikerülte a veszedelmet.

— Ugy legyen! megpróbáljuk még egyszer, exercitium facit virum. Azzal megcsinálván a vén fának az előirt »knix«-et, roppant bátor-sággal elszavalta az egész »Mivelt Társalkodó«-t. Ismét nagy önbizalom szállotta meg szívét, de még sem olyan, mint első alkalommal; valamely kis ördög azt sugta neki, hogy az almafa nem Eszter, s ha kenyértörésre kerül a dolog: megint nem lesz semmiből semmi.

Ugy is lett.

Másnap, harmadnap, megint nem tudott az ajtnál tovább jutni, olyan nehéz volt azt a kilincset megnyomni, aztán meg egyik nap péntek volt, másik nap szerda, mindenik szerencsétlen nap; egyszer borult volt az idő, másszor meg nap sütött, szóval csak arra vált a dolog, hogy jó lesz még az almafa előtt egy legeslegutolsó exercitiumot csinálni.

A csöszök észrevették e különös dolgot, s látván a kixeket és hallván a csodálatos cifra szavakat, szentil azt hitték, hogy Ézsaiás uram megháborodott, sőt elterjesztették eme hírt városszerte. Ézsaiás uram meg nem tudta elgon-

olni, hogy ugyan miért kérdik hívei uton-uffélen, olyan sürün: hogy mint szolgál egészsége, — miért távoznak tőle oly gyanus szemekkel és fejcsóválva, s minek kívának neki minden lépten-nyomon »jobb egészséget«, mikor neki semmi baja sincs?

Ki tudja, hány »legeslegutolsó« exercitium történt volna még, ha egyszer eme szelleműs kérdésre: »hogy tetszik mulatni a kisasszonynak magát?« meg nem szóla az odvas almafa: — Köszönöm kegyes kérdését: jól.

Mintha a mennydörgős istennyila csapott volna abba az almafába, ugy elkotródott onnan Ézsaiás uram.

De azért másnap mégis rendkívüli előkészületek tétettek a döntő csatára, a haj és a csizmák megvonogattattak hájjal, a kalap megkeföltetett tenyérrel s megindult Ézsaiás uram az elhatározó rohamra, utközben nagy izadás és sohajtozás közt ismételvevén magában a legczifrább frázisokat. Haj, már mindjárt oda ér! mintha még az a ház is elébe szaladt volna. De nem fordul vissza. Azért sem. Meg kell lenni! Ha észre vett a ruháján egy-egy kis pelyhet, föllelekedett megkönnyebbülésében, hiszen mig azt levette, a helyét végig simította, azzal is idő telt s nem is vádolta a lelkiismeret, hogy szándékosan tölti az időt: hiszen ilyen helyre csak nem mehet az ember pelyhes ruhában, nem is illenek. Végre pelyhet sem fedezett már föl s az ajtó elébe ért. A veríték patak módra ömlött végig arczán, füle elkezdett zugni, sem élő, sem holt nem volt. Megfogja a kilincset, de egyszerre csak földerül arca, mint mikor az aranyásó egy mázsás aranyat talál.

— Hála istennek, a zsebkendőmet otthon felejtettem! S mint a kalitkából szabadult madár, megkönnyebbült szívvel rohant haza a kendőért.

De már most sem irtalom, sem kegyelem. Egy öreg asszony épen akkor vitt neki ajándékba egy tányér almát, kiválasztott belőle két szép pirosat, prezentbe Eszternek, s a kendővel együtt gyorsan zsebre nyomva, lélekzet nélkül visszaindult, hirtelen rácsapott a kilincset s egyszer csak ott állott Eszter előtt, a ki épen egy csapat tyukot etetett az udvaron.

Most lett volna már sorja a »Mivelt Társalkodó«-nak; de bizony Ézsaiás uramnak egy szó sem jutott eszébe s tán még most is azon módon ott állana, ha Eszter meg nem szóla:

— Tán uram atyámat tetszik keresni?

— Igenis igen, nem egyébért alkalmatlan-kodom, merre legyen?

— Tessék befáradni, odabenn van a belső házbán.

Ézsaiás uram aztán bement az öreg komposzessorhoz, kikérdezte egészségi állapotát, komendált egy pár szert a köszvény és csúz ellen, s midőn Eszter dalolásából észre vette, hogy nincs már az udvaron, bucsut vett, s kiérvén a kapun, mint a ki legjobban végezte dolgát, nagyot sohajtvá kiáltott föl: hála istennek, ez is meg volt!

S meg is volt valójában, mert ez volt Ézsaiás uram első és utolsó ilyenmű kísérlete, s többé asszonyi állat az ő élete folyásában semmiféle szerepet nem játszott.

A mint haza ért, szegre akasztá ünneplő köntösét, kalapját elhelyezé a könyvtár alsó fiókjába, nézett egy darabig a semmisségre, s letörölvén az arczán végig gördülő két nagy könyvespépet, egy mélyet sohajtvá így szólott: — Mást is mond még Pál apostol: »mondom pedig az özvegy férfiaknak, hogy jó nekik, ha ugy maradnak mint én. A ki házság nélkül vagyon, arra visel gondot, a mi az uré.« Ezt követem.

Azzal fölvetve a sarokba csapott klasszikust,

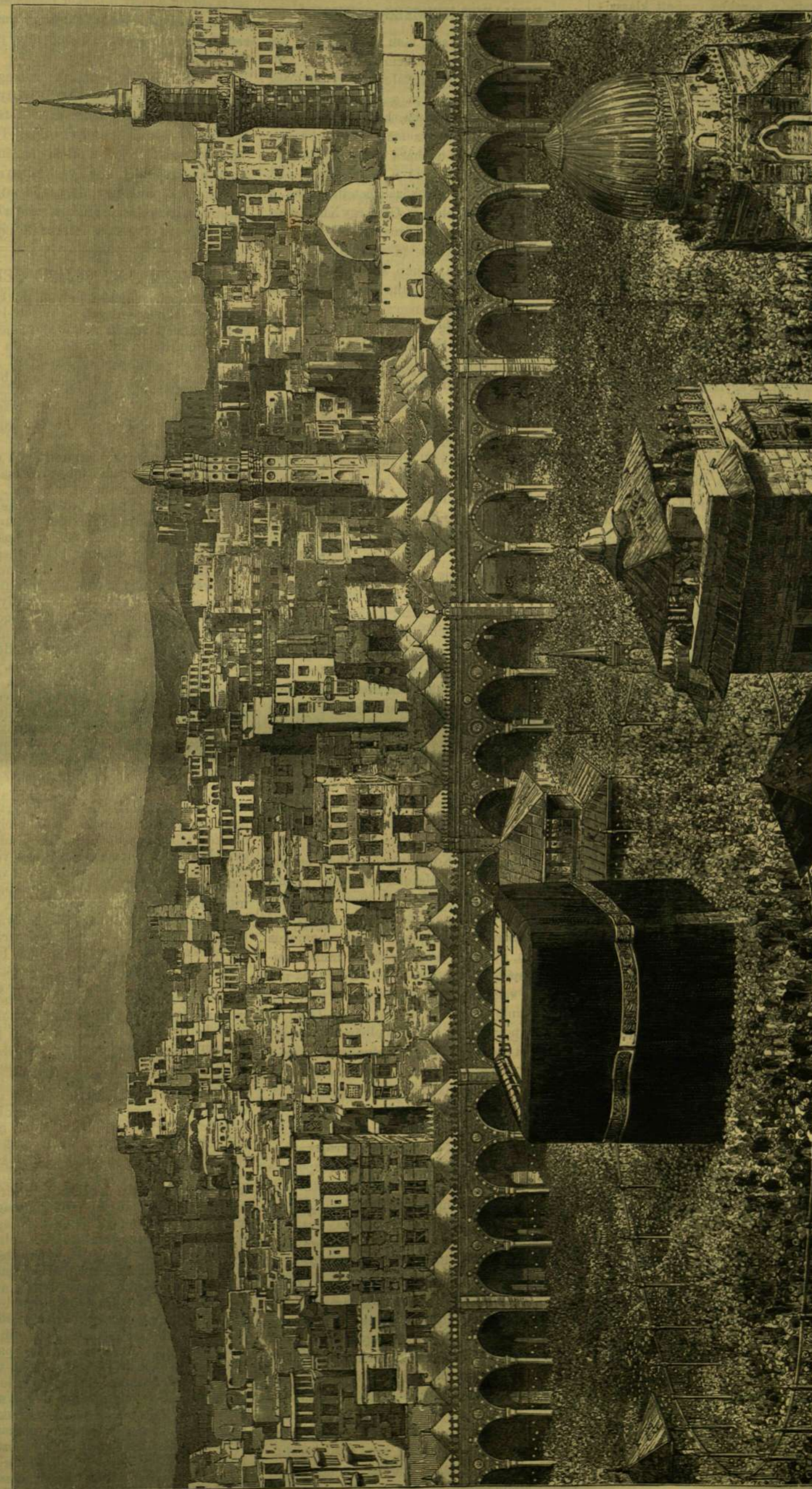
BISMARCK VARZINBAN.

KEDVENCZ PIHENŐ HELYÉN.

DOLGOZÓ SZOBÁJÁBAN.

Malakinh sírja.

A kaaba.

Harapiah sírja.
Handhalieh sírja.

Sapiah sírja.

Zemzem forrás kapuja.
A főszentély minareteje.

A MEKKAI BUCSUJÁRÓ HELY. — A SZENT VÁROS KÉPE, A NAGY MECSET ÉS A KAABA ZÁRDÁIVAL.

Azzal felvette a sarokba csapott klasszikust, megette az Eszternek szánt két almát, s lett ismét az, a ki azelőtt volt. Visszatért régi barátaihoz, a hősköz és prófétákhoz, a szép Eszter pedig nemsokára összeesküdtette a peczkes fískussal, mintha semmi sem történt volna az ő szívének rejtekében.

Ettől fogva semmi sem volt képes Ézsaiás uram szent nyugalmát tartósabban megzavarni, csendes megadással, keresztényi türelemmel morzsolgató le az évtizedeket egymásután. Csak háromszor fordult elő életében olyas valami, ami az őreget mégis kizozta sodrából.

Az egyik a Cicero esete volt.

Azonban itt ne gyanakodjunk az egerekre, mintha tán ismét ezek csintalanokdakt volna, szétörölvén valamelyik kutyabőrbe kötött Cicero. Nem; másféle Cicero miatt esett az öregnek nagy és méltó felháborodása.

Volt neki nevezetesen három kis veres szőrű kócos kutyája, az egyiknek, harezias természetű miatt: Hektor volt a neve, a másiknak, mivel sohasem ugatott: Tacitus, a harmadiknak pedig, épen csaholó természetűnél fogva: Cicero.

Ez a három klasszikus eb egészen más véleményen volt a kosztot illetően, mint gazdájuk, s épen nem rajongván sem a főtt kukoricza, sem az eper után: naponta át-át szoktak látogatni a szomszéd iskola udvarába s ott fellakározták a diákok által elhányt kenyérdarabokat.

Nem felejtette az öreg Hektor, Tacitus és Cicero eme lukullusi hajlamát, s több ízben komolyan meg is dorgálta őket, de mind hiába, megint csak átszóktek a kerítés alatti lyukon. Egyszer aztán a csintalan diákok, nádnyilvesszővel meglőtték a Cicero s pedig oly szerencsétlenül, hogy a vessző fülében függve maradt. Cicero szörnyű sivalkodással rohant haza, az öreg pedig e rettenő gonoszok láttára borzasztó haragban és fájdalomban tört ki.

Oh Cicero, Cicero! hányszor mondtam, hogy ne menj ama gonoszok közé, lásd, megsehhedél, gyilkos nyíllal megöltétek. Aztán nem is a te mesterséged a hadakozás, inkább Hektort illette volna a seb. Gyere, hadd huzzam ki a füledből ama gyilkos eszközt! De ne busulj, egyben meglakolnak a véréngző gonoszok. Canis tota mater! Megálljatok imposztorok!

Azzal vállára vetvén a kis kacagányt s lecsavarván a czernás szopókájú szárról a pipát, nagy léptekkel megindult az iskolába.

— Hol vagytok, merre rejtőztök, gonoszok? töröm a bordátokat! szerencsétlenné tettétek Cicero, nem sajnáltátok eme kis oktalan barmot, gyertek kemény szívűek, gyertek, a bűnt nyomon követendő a büntetés! Nem jött még fel preczeptor uram? Majd annak is megmondom, de én sem jöttem ide hiába, mindjárt megplágázom a bűnöst! Jól tudom melyikötök volt. Neked kellett lenni te Fekete, téged láttalak már sokszor, hogy nyilaztál a verebekre, gályára való. Te voltál, nem tagadhatod. Nem is tagadod?

Ugy-e bár? No, ezért csak hatot kapsz, pedig tizenkettőt szántam rád. Fogd fel, te másik!

De hogy az igazságszolgáltatás teljes legyen, otthon a sebhéti Cicero és a nem sebhédi Hektor és Tacitus is kellőleg megplágáztattak, illetőleg pipaszáraztattak:

— Hányszor mondtam semmiházi dezentorai, hogy ne csavarogjatok, itthon üljétek, nem hittétek, ugy-e? most a tietek, a mit kaptatok!

Még tán nagyobb volt Ézsaiás uram felháborodása, a Somogyi uram latin tudományai miatt.

(Vége következik.)

BISMARCK HERCZEG OTTHON.

A valódi nagyság nem jár odahaza kothurnusban. Csak a ki érdemtelenség, vagy születésénél fogva jutott a hatalom és a méltóság birtokába, csak a kit nem a saját fáradsága és lángese emelt a magasba, hanem a véletlen, őseinek érdemei vagy az emberek ostobasága, csak az burkolódik odahaza is a méltóság palástjába, csak az nagyzó a mindennapi élet kicsiségeiben is, s megközelíthetetlen még a családi élet-szentélyében is. Csak egy XIV. Lajos imádatja magát otthoni környezetét átal, hogy legyen a király fölkelése (a „levert”) ünnepe és öröm, mintha maga a nap kelt volna föl, és lefekvése szomorúság, mintha beállott volna az éjszaka.

Az igazi nagyság nem nagyzó, hanem természetes. Családja körében családtag és nem herceg, nem kancellár, nem fejedelem. Falusi birtokán egyszerű birtokos, és semmi más. Birtokos szomszédai között birtokos társ, ki nem felejt el a régi barátokat.

S ha van ember, a jelenleg élők között egész Európában, mondhatjuk az egész világon, kinek legtöbb joga lenne büszkélkedni az ő érdemeivel, sőt az ő teljes múltjával, de a ki ennek dacára otthonjában a lehető legegyszerűbb, ki a nagyság igénytelenségét odahaza legtovább viszi, az bizonyosan Németország hatalmas kancellárja, Bismarck herceg.

Múltjára és jellemére csak egy hozzá hasonló férfit szült e század, I. Napoleont. Ők nyultak legerőteljesebb kézzel a történet intézéséhez. Országokat buktattak, s ujakat alkottak helyökbé. Európa földabroszát átalakították, s az ő terveik és átalakításuk szerint igazodott maga a valóság, engedtek akarataknak népek és nemzetek.

Bismarck herceg még ma is ilyen módon igazgatja a népek történetét. Ma is az a sorsintéző férfiú, a ki nemcsak a saját nemzetének jövőjét írja elő sok számos évre, talán egy-két századra, hanem a ki a többi nemzetek ügyeire is a legtöbb befolyást gyakorol, a kinek tudta és akarata nélkül Konstantinápolyban ép oly kevés történik, mint Marokkóban vagy Szent-Pétervárott.

És ha valaki nem ismerve őt, felkeresné lakát Varzinban, Pommeránia eme homokos falujában, s látná a házi gazdát, a mint kertészvel tanácskozik, hogy melyik virággyába mit ültessen, vagy a mint gazdatisztjével a gazdaság napi teendője felől értekezik, vagy látná őt házának terraszán üldögélve elbámulni a vidék jól ismert részletein, alig juthatna eszébe az a gondolat, hogy a kornak legbámulatrakésztebb alakját látja maga előtt, s hogy a helyen a hol áll, Európa sorsát igazgatják.

Pedig nyaranta, sőt az esztendő legnagyobb részében Bismarck herceg falusi birtoka Varzin valóban a diplomáciai világ középpontját képezi. Csahogy semmi sem árulja el ezt külsőleg. A herceg mintha nem is államügyekkel foglalkoznék. De a posta és a távirada, s a vele künt időző titkárok és miniszteri hivatalnokok annál szorgalmasabban dolgoznak. Maga a herceg d. e. 10 órákor kezd csak az állam ügyeihez s a kevésbé fontos ügyeket rendszeren röviden végezi el. Előterjesztéseket tétet magának a beérkezett levelek és úgydarabok felől, s megadja az utasítást, hogy azokat mikép kell elintézni. Ez előzőleg az titkárságának egész napra. Egy órákor, közbe elintézte gazdasági dolgait is, kilovagol leányával, Marival, ki 1878 óta a gróf Rantzau neje, de rendszeren Varzinban tartózkodik, ha atyja is ott van. Néha gyalogságát tesznek a lovaglás helyett. Onnan visszatérve, államügyekkel foglalkozik a herceg,

egész ebédig, a mely 5 órákor lesz tálalva. Utána az esti postával érkezett, s a még aznap elintézendő ügyekre kerül a dolog, míg 10 órákor kész a tea.

Persze mindez csak akkor megy így, ha fontos állami ügyek nem veszik igénybe idejét. Mert akkor a herceg nem ismeri a fáradságot. Dél előtt és délután, este és késő éjjel íróasztalán dolgozik, s feledi a falusi magány kényelmére hívó esendjét, s az egész környezetet.

Egyik képünk úgy ábrázolja őt, a mint Varzinban háza előtt ül; másik, mint a bodorfüstököt eregetve olvassa a beérkezett ügyiratokat.

A MEKKAI BUCSUJÁRÓ HELY.

Mahomed születési helyét, Mekát, millió és millió ember emlegeti kegyelettel s a földgömb minden részén áhitattal feléje fordulva naponkint kifejezi iránta hódolatát a hívó muzulmán. A világ legelső bucsujáró helye ez, melyhez évenként több százezer ember vándorol sokszor több ezer merföldről. Meglátása dicsőséget és lelki nyugalmat ad, megtekintése nélkül Mahomed igazhívó követője boldogtalanul tartja magát.

Mekát, mint a mohamedánok más szent városát is, mi európaiak többnyire csak az igazhívók elbeszélései után ismerjük. Hitetlen gyaurnak e helyre halálbüntetés terhe alatt tilos a belépés s ha mindamellett néhány merész utazó, mohamedánnak adva ki magát, a szent helyre bejuthatott, nagyon keveset jegyezhetett fel a látottakból épen azért, mert nem tehetette ki magát a rajongó igazhívők gyanújának. Talán most van az első eset, midőn új kalandos utazó, Keene János, egy kalkuttai angol pap fia, «Hat hó Mekkában» című megjelent munkájához már eredeti fényképeket is mellékelhetett, melyek után készült a mi képünk is.

A zarándoklást Mekkába maga a próféta meghagyja a korában, de e meghagyásnál még nagyobb erővel bír az átalános hit, hogy a „hadszi-k, — mert minden idezarándokolt ember e tiszteleti címet, s ezzel bizonyos nemességi jogokat nyer, — büneik büntetésétől fölmentenek. A rablóbandák által ellopott, kopár és víz nélküli Arabián át utazni a szent helyre magános vándornak csaknem lehetetlen; ezért rendszeren nagy karavánok mennek együtt, melyek különösen a szintén szent hirben álló Damaskusban gyülekeznek. Minden csoportot egy vörös vagy zöld zászló lobogtató csatlós vezet, van azután mindeniknek külön papja, ki utközben egyuttal esetleg bíról szerepel, van muezzin, ki szabad ég alatt vagy a karaván-szerailban imádságra hív, továbbá hajnyíró, bohócs és kereskedő is. Másfél napi járó földnyire a «dicsőített»-nek (Mukerrime) nevezett Mekka előtt az utazók megnyirják, megborotválják magukat, minden ruhát levetnek s felveszik az «Ihram»-ot, egy hosszú vászondarabot álló, könnyedén a testre vetett s a jóhángás kedveért köpenynek nevezett zsákot, melynek két nyílása van, a fej és jobb kar számára, s gyalog folytatják útjukat, míg végre egy hegy-szoros végére érve, fölmerül előttök egy össze vissza hányt szürke háztenger; annak közepében a kaaba nagy mecset udvara a hét minarettel, mely látvány a zarándokokat a legnagyobb elragadtatásba ejti. A hosszas zarándoklás, mely alatt számosan vesznek el, egyetlen, a pogány időkben fennmaradt kőnek szól, a híres kaabának. E kő körülbelül emberfő nagyságu, barnás fekete fénylő anyag, felületén némi egyenetlenségekkel, mintha már összetörték volna valami kor. Keene azt hiszi, hogy az obszidiánhoz hasonló, de színe nem épen természetes; ő ovatosan megkerezolta egy gyűrűvel s azt találta, hogy a felszín alatt fekete. Kétségtelen, hogy a kő már igen régi s Mahomed kora előtt is tisztelték. A hívó mozlimok regéje szerint e kő az a valódi angyal, ki Ádámot és Évát a paradicsomból kiüzte s ki kővé vált, mivel nem tudta megakadályozni, hogy az első pár ember a tiltott gyümölesből, vagy a mohamedánok szerint buzából, egyék, de a ki az utolsó ítéletkor eredeti alakját ulti fel ismét. Jelenleg e szent kő egy nyílt esarnokokkal körülvett egyszögű udvar közepén van elhelyezve tompa, alig negyven láb magas toronyban. Nem egyedüli nevezetesség itt. Jobbra látható az oszlopzatról alácsüngő

lámpák fényénél Makami Ibrahim (Ábrahám) lábnyoma, mely azonban oly nagy, mintha tiz elefant lábát tennék össze, balra van a Zemzem forrás, mely a biblia szerint is Hágár imádságára jött létre, s melynek vize a hívők meggyőződése szerint csodavető erejű s ezért a hadszi mindig visznek belőle magukkal. A legszentebb azonban maga a titokteljes fekete kő (Hadszi Aszvad) a keleti sarokban, nem messze az ajtótól négy lábnyi magasságra befalazva, aranyozott ezüst karika keretben. A zarándok már távolról kinyújtja kezét utána s légkörét folyton áhitatosan csókolja. Százaktól körülvéve csak ritkán sikerül, hogy azonnal hozzáférhessenek s végtelen boldogoknak érzik magukat, ha örökig tartó várakozás után végre jobb kezök három első ujjával érinthetik a világ legbecesebb kincsét s szomszajkaikkal megcsókolhatják. Kinn a mecset előudvarában, mint képünkön is látható, van a négy Makama, t. i. az orthodox felekezetek, névleg a Haneifák, Safeifák, Hambaliták és Malekiták alapítóinak nyugó helye, melyeket egész nap áhitatos nép környéke.

Az egész szent csarnok (Haram) négy bolt-hajtásos oszlopocsarnokával 25 láb magas lehet s apró boltmájások is ékesítik. Az oszlopoktól kövezett utak vezetnek a közepén levő kaabához, mely disztelen masszív kőépület 38 láb széles és 40 láb magas. Rendesen sötét fekete selyem posztó fed, melyen csak három diszesebb nyílás van. A főajtó ezüsttel van kiverve. A különböző felekezetek számára külön kápolnák és imahelyek vannak. Az egész épület a hívők regéje szerint Seth által azon helyen építettett, hol Ádám a paradicsomból kiüzése után egy égből leküldött sátorban az első isteni tiszteletet tartotta. Az özvíz után Ábrahám állítólag újból fölépítette.

Minden zarándoknak többször meg kell kerülni e szent helyet s a vizen kívül még Mahomed állítólagos lakóházától is visznek magukkal egy kis porondot, mely hitők szerint szintén csodavető hatással bír. De a szent szertartásokkal ezzel nincs vége. A bucsujárás divatos hónapjának (Zil Hidse) 9-ik napján a Mekka mellett levő Arafah-hegyen nagy szónoklatokat tartanak, melyen minden bucsujárónak meg kell jelennie, még ha semmit sem hallana is belőle. Állítólag itt akarta Ábrahám fiát feláldozni. Az emberekkel borított kopár dombon százak vesznek el napzsúrás miatt. A mint vége van a prédikációknak, mindenki, mint az örült, rohan le a hegyről, annak alján imádkoznak, összeölelkeznek s egymást üdvözik a hadsi új tekintélyben, melyet e percztől fogva jogosan igényelhetnek. A következő teendőjük abban áll, hogy mindenki hét darab követ dob maga mögé, állítólag a sátánnak, ki Ábrahámot kísértetbe akarta vinni. Mivel azonban a kövek néha jámbor zarándokok fejére esnek, e szertartásból gyakran nagy verekedés kezdődik. Végre Mina völgyben Ábrahám áldozata emlékére egy-egy állatot áldoz minden zarándok s ennek husát a forró napon engedik elrothadni, s ez a körülmény idézi elő és terjeszti a mekkai pestisek nagy részét.

A szent zarándoklásnak Medinában, hol a próféta és közeletlen utódnak sírjai vannak s Mekka kikötőjében, hol állítólag Éva anyánk nyugszik, még sok szertartásban álló folytatása van. De a fő a kaaba meglátása és megcsókolása s ki ezt elérte, boldog és büszke reá, mert ott minden fejedelemként fogadják s egész életén át jelentékeny hirt s némi előnyöket is szerzett ez állat magának.

INDIÁRÓL.

Közi: SÁMI LÁSZLÓNÉ.

III.

Eredet-mondák.

1. Hindu monda Ádámról és Éváról.

Ceylon szigetén a Kotmalé heglánczolatban van egy hegy, melyet Ádám csucsának neveznek; a fekete gránitziklán egy emberi lábnyom látható. A hindu monda szerint Ceylon szigete volt a paradicsom, s e lábnyom az első emberé; e helyről indult ki Ádám Évával, hogy a nagy földet keresse.

A Védából közöljük az ember teremtéséről

szóló mondat, mely eltér a bibliában levő mondatól, de nem kevésbé érdekes annál.

«A föld virágokkal volt borítva, a fák meghajoltak a gyümölesök terhe alatt, — az állatok ezrei mulatoztak a mezőkön és a légben, a fehér elefantok csendesen sétáltak az óriási erdők árnyában, s Bráhma érezte, hogy itt a kedvező pillanat az ember teremtésére, a kinek e kies helyen kell laknia.

A tiszta őserő nagy lelkelő vette az életnek egy szikráját, melylyel két testet elevenített meg; a két test különböző volt: férfi és nő, azaz a szaporodásra alkalmasak mint a növények és állatok; és adott nekik *lahankarát*, azaz öntudatot és beszélni tehetőséget, míl által fölötté állottak minden eddigi teremtetten lénynek, de alatta állottak az angyaloknak és az istenek.

A férfit erő, termet és méltóság által különböztette meg, és Adimának nevezte (mely szó szanszkrit nyelven azt teszi: első ember).

Az asszony kellemet, szelidséget és szépséget kapott osztályrészt, s Hévának nevezte (mely szó szanszkrit nyelven annyit tesz: az, a mi az életet kiegyesíti).

És valóban az ur társat adva Adimának, kiegyesítte az életet, melyet most adott neki, s a születendő emberiség alapját így vette meg, ez által a férfi és nő egyenlőségét a földön és az égen proklamálta.

Ekkor az ur Adimának és feleségének Hévának Ceylon szigetét adta lakásul, mely sziget égbajlata, terménye s gyönyörű növényzete által méltó volt arra, hogy földi paradicsom és az emberi nem bölcséje legyen.

— «Menjétek, egyesüljétek és szaporítsátok a lényeket, a kik századokról-századokra élőképűek legyenek a földön annak utána, hogy ti visszatértétek hozzám.

«En, ura mindennek a mi van, azért teremtetek benneteket, hogy egész életetekben imádjatok, és azok, a kik hisznek bennem, osztozkodni fognak boldogságomban, midőn mindennek vége lesz. Ezt tanítsátok gyermekeiteknek, hogy soha se veszítsék el emlékem, mert velök lesztek mindaddig, míg nevetem emlitik».

Aztán megpillé Adimának és Hévának Ceylon elhagyását, s e szavakkal folytatá: — «Hivatásotok e felséges vigye megnepepesítéséig terjedjen, melyben élvezetekre és kényelmetekre mindent egyesítettem; s azoknak a szívében, kik születni fognak, az én tiszteletemet terjesztétek. A föld többi része még lakhatatlan, — ha később gyermekeitek száma annyira szaporodik, hogy e hely nem lesz elég befogadásukra, az áldozatok között kérdezzenek meg engem, s tudatni fogom akaratomat.»

Ezeket mondta elünt.

Ekkor Adima ifju felesége felé fordult s nézte. Szíve repdesett kebelében ily tökéletes szépség látására. Héva előtte állott, őszinte szüzességében mosolygva, ismeretlen kívánságoktól remegve. Hosszu haja kibomlott s teste körül hullámzóit, szépséges hullámlásával körül fogva szemérmes arczeit, s a felindulástól emelkedni kezdő meztelen kebleket elborította.

Adima reszketve közeledett hozzá. A távolban a nap a tengerbe kezdett merülni, a banana virágai kiegyenesedtek, hogy az est harmatját magokba szívják; a tamariskák és pálmák tetejében a változatos tollazatu madarak ezerei édesen suttogtak; a fénybogárkák repdesni kezdtek a légben, s a természetnek mind ezen zaja felszállott egészen Bráhmáig, a ki menynevei lakában örvendett rajta.

Adima ekkor felbátorodott kezé társa illatos hajára tenni: s úgy érezte, mintha a Héva testét remegés futná végig, s e borzongás reá is ráragadt: Ekkor karjaiba ragadta s az első csókot nyomta ajakára, s halkan nevezte Hévának, mely nevet kevéssel az előtt nyerte.

«Adima!» válaszolta a fiatal asszony édes suttogással. S ingadozva, magán kívül férje karjai közé hajlott.

Az éj bekövetkezett; a madarak elhallgattak az erdőben; az Ur meg volt elégedve, mert a szerelem megszületett, megelőzve a nemek egyesülését.

Igy akarta Bráhma, hogy megtanítsa teremtményeinek, hogy a férfi és asszony egyesülése szerelem nélkül nem volna egyéb, mint a természet és annak törvénye ellen elkövetett szörnyűség.

Adima és Héva egy ideig tökéletes boldog-

ságban éltek: semmi szenvedés nem zavarta nyugalmukat; csak kezöket kellett kinyújtani, hogy a legzamatosabb gyümölesöket szakítsák a fákról; csak le kellett hajolniok, hogy a legfinomabb és legszebb rizksásat gyűjtsék.

De egy nap meghatározhatatlan nyugtalanság kezdett erőt venni rajtok. Boldogságukat irigylve a Rakchusok fejedelme, a rossz szelleme ismeretlen kívánságokat lehel beléjük.

— «Sétáljunk a szigetben — mondá Adima társának, — s nézzük meg, mi találmunk-e még ennél a helynél is sokkal szebb helyet.»

Héva követte férjét. Napokon és hónapokon keresztül jártak, a tiszta források szélén megállva, s megpihenve az óriási multiplióntok árnyéka alatt, mely megvédte őket a nap égető sugaraitól.

De a mint előbbre haladtak, a fiatal asszonyt kimagyarizhatatlan rémület s ösmeretlen aggály szállta meg.

— «Adima, — mondá, — ne menjünk tovább; nekem úgy tetszik, hogy mi nem engedelmeseink az Urnak. Nem hagyjuk-e már el a helyet, melyet lakásunknak kijelölt?»

— «Ne félj, — válaszolta Adima, — ez nem az a borzasztó lakhatatlan föld, melyről beszélt.» És folytatták útjukat. Végre megérkeztek a Ceylon sziget legvégső részére. Szembe velök egy nem igen széles tengerszoros látott, az egyik oldalon egy roppant nagy földet, mely a véghetelenség látszótt terjedni; a vizek kebeléből fölemelkedő sziklából képződött keskeny ut kötötte össze szigetöket az ismeretlen földdel.

A két utas csudálkozva állott meg; az előttök elterülő vidék nagy fákkal volt borítva; az ágak között ezerféle színű madarak repdestek.

— «Milyen szép — mondá Adima, — s milyen jó gyümölesöket teremhetnek azok a fák! Menjünk, együnk belőle s ha az a vidék jobb ennél, akkor ott újítjuk föl sátorunkat.»

Héva reszketett, s kérte Adimát, ne tegyenek semmit, mi által az Urat magok ellen ingerelhetnék.

— «Nem érezzük-e jól itt magunkat? Van tiszta friss vizünk, izletes gyümölesünk. Miért keressünk más helyet?»

— «Majd visszamegyünk, — mondá Adima. — Mi rossz van abban, ha a szeméink előtt levő ismeretlen vidéket meglátogatjuk?»

S közeledett a sziklákhöz. Héva reszketve követte.

Adima vállára vette feleségét, úgy ment keresztül azon a térségen, mely kívánsága tárgyától elválasztotta. A mint a földet elérte, borzasztó zaj hallatszott; fák, virágok, gyümölesök, madarak s minden, a mit a másik oldalról láttak — egy pillanat alatt eltűntek; azok a sziklák, melyeken keresztüljöttek, a hullámokba merültek; csak néhány hegyes szirt emelkedett ki a tengerből, hogy megjelezzék az utat, melyet az ég haragja elrontott.

Ezeket a tengerből fölemelkedő sziklákat, India keleti részében és a Ceylon szigetén még mai napság is Palam-Adima név alatt ismerik.

A két utazó által a távolból látott növényzet csak csalóka delibáb volt, melyet a Rakchusok fejedelme idézett szemök elibe, hogy őket engedelmeslenségre csábítsák.

Adima sirva rogyott a pusztá homokra, de Héva oda ment hozzá s magát férje karjaiba vette monda:

— «Ne busulj; inkább kérjük együtt a mindenek alkotóját, adjon nekünk bocsánatot.»

Mialatt ezeket mondá, egy hang hallatszott az égből, mely e szavakat mondá:

— «Asszony! Te nem vétkéztél, csak a férjed iránti szerelemből, a kit megparancsoltam, hogy szeress, és te nem vesztetted el a reményiséget bennem, megbocsátok neked, és te éretted férjednek is; de nem tértek többé vissza abba a gyönyörű szigetre, melyet boldogságokért alkottam. Parancsolataim iránti engedetlenségetek miatt a rossz szelleme elfoglalta a földet. Fiaitok a ti hibátok miatt szenvedni fognak és a földet művelik, rosszak lesznek és megfélekeznek én rólam. De elküldöm Visnut, ki egy asszony keblében megtestesül, és ő mindnyájoknak a másik életben való megjutalmazásának a reményiségét viszi magával, s a módot, hogy hozzám imádkozva enyhítem nyomorúságokat.»

Adima és Héva megvizsgálódva állottak fel; de ezután inehéz munkát kellett végezniök, hogy a földből táplálékjokat megnyerjék.

(Vége következik.)

TUNISZI ARAB NŐ.

Tunisz mohamedán vallású lakosait rendszeresen araboknak vagy móroknak szokták nevezni. Valódi arab azonban ez országban igen kevés van, a nagyobb rész moriszkó és berber vegyülék, s ezek a valódi araboktól nagyban különböznek. Termetük rendes, arányos, gyakran kissé nagyobb a közönséges középértéknel, arcuk fehéres, sasorral, élénk szemmel és fekete hajjal. Az olaszokhoz és spanyolokhoz nagyon hasonlítanak. A férfiak széles ujjú burnuszban és fehér vászon bugyogóban járnak, felül színes rövid ujjú kaftán s e fölött ismét vörös köpeny (haik) van. A nők nagyobb részének helyzete jobb, mint a keleten lakó mohamedánoknál; a több nejeség, habár engedélyezett, a ritkaságok közé tartozik, valóságos nővásárlás nincs, sőt a szerelemből kötött házasságok sem ritkák, mivel a leányok általában fedetlen fővel járnak. Az asszonyok között ez már nagyobb ritkaság, de újabban kezd szaporodni.

Ily női arcot mutatunk be most olvasóinknak. A fényképen, mely után készült, dzsselfai nőnek van neveve; valószínűleg nyilvános tánczosnő, mert ily sok csillogó ékszer és nagy turbán alaku fejéket más tuniszi arab nők nem hordanak, bár az üveggöngyök használata nagyon elterjedt közöttük. A tánczosnők ellenben, kik a városok kávéházában ugynevezett «fantasia» ugrálásokat mutatnak be, minden lehető ékszerrel telerakják magukat s e mellett még felsőruhák is rendszeresen díszítve vannak.

A tuniszi nők fiatal korukban szépek és csinosak, azonban korán elvényűlnek s rendszeren sovány arcuk meggráneczosodik. Az araboknak sajátos esztétikai érzéke azt írja elő, hogy a kövér nők a szépek s azok, kiknek előreálló fogaik vannak. A nők ennél fogva iparkodnak is némileg vasok testalkatra tenni szert, különösen sokat esznek, elkenkezőleg, mint a mi leányaink, kiket az anyák óvnak a sok evéstől, hogy el ne hizzanak. Dologtalannak azonban nem lehet őket mondani. A férfiak végzik ugyan a nehezebb munkát, de a házi dolgok elintézését a nőkre bízzák s ezenkívül a női ipar különböző ágaiban is jeleskednek s különösen sok csinos, sajátos módon, de izléssel készített szövött munka kerül ki kezeik közül. Újabb időben már az sem ritkaság, hogy a városi előkelőbb arab nők közül egyik-másik tanításban részesül s némi csekély európai színezetű műveltségre tesz szert, s ennyiben a keleti mohamedán nőket tulszárnyalja.

EGYVELEG.

* A dohányzás káros volta felett a «Société contre l'abus du tabac» megkeresésére a francia kormány a párisi orvosi akadémia által véleményes jelentést készíttetett. Az előadó Lagneau tanár konstatálja, hogy a közönségesen használt dohány-fajokban 2.25—7.00% nikotín van, mely anyagot kívül a dohányfüst még veszélyes szénoxidgázt is fejleszt ki. A dohány hatása részint a nyál által az emésztési szervekre, részint a belélegzett levegő által a

tüdőre történik. Első esetben a füst közvetlen ingerlőszere s azért nehéz a dohányzásról leszokni; de idő folytával az állandó ingerlés a belek atóniáját, diszeptikus bajokat, flatulenciákat, altesti zavarokat idézhet elő. A lélegzés következtében a dohányfüst a mellidegek zavarát, bizonyos nemű aszthmát s szívbajt; az «Angina pectoris» név alatt ismert görcsöket okozhatja. A dohány különösen a többi idegrendszerre is károsan hathat, különösen az érzéki szervekre. Az egyéni hajlam szerint rángatózások, görcsök, sőt általános bénulás is támadhat ebből, midőn az agy működése, pl. az emlékezet is szenvedhet. A nikotin hatása folytán a szemorvosok egyhangú tudósítása szerint vakság állhat be. Mind e rossz következközések azonban csak túlzott mértékű dohányzás után fordulhatnak elő, míg a rendszeres dohányzás az egészséges állapotot teljesen megegyeztetethető. A véleménynek az akadémia által is helyeselt következtetése a következők: a) a közegészségügy érdekében kívánatos, hogy a dohányzás túlzott mértékben használásának rossz következményeit nyilvánosságra hozzák, és b) hogy a káros következmé-

TUNISZBÓL. — DZSELFALI ARAB NŐ.

nyeket a tudomány mai állásában egészen biztosan állíthatja ugy tapasztalat, mint tudományos következtetések alapján.

Uj üstökös. Amerikában Wills egy új üstökösöt fedezett föl, melyről a bécsi csillagvizsgáló értesítetvén, ott szintén megfigyelhetők. Az üstökösnek csillagalakja a magva, mely egy tizedrendű csillag fényével bir. Valószínű, hogy ha csak rövid időre is, vagy az északi vagy a déli félgömbön szabad szemmel is észlelhető lesz. Jelenleg a naphoz és földhöz egyaránt közeledik. Az előbbiől folyó hó 25-én még 284 millió, az utóbbiától 823 millió kilométernyire volt. Az eddig megjelent üstökösökhöz való hasonlóságot nem fedeztek föl rajta.

Mennyi pénzt vernek Amerikában. Az Egyesült-Államok pénzügyének igazgatósága évi jelentése szerint 1880. június 30-ikától 1881. június végéig összesen 226 millió dollár új pénz veretett az Unio pénzügyében. Ebből 193 millió dollár arany volt s 33 millió ezüst; ezen összeg 50 millióval fölülmúlja a legmagasabb összeget, mely valaha egy év alatt az Egyesült-Államokban létre jött, mi a tömörített aranybevitelnek köszönhető, melyek Európából amerikai kivitelek folytán történtek. Jelentésében Burchard igazgató a világ aranytermelé-

sét a múlt év alatt 117 millió, az ezüstöt 87 millió dollárra becsüli, melyből körülbelül 75 millió az aranyból, és 35 millió az ezüstből művészetit, díszítési, ékszerészit s efféle célokra felhasználott, a többi pénzö veretett.

A világ leggazdagabb menyasszonya. Érdekes eljegyzési hír érkezett Párisból. Miss Mackay, a «világ leggazdagabb emberének» leányát eljegyezte a legrégibb európai királyi családok egyikének sarjadéka: Bourbon Fülöp Lajos Mária herceg. Miss Mackay tulajdonképpen nem a duszagad ezüstbányatulajdonos leánya, hanem a felesége, de Mackay adoptálta őt, mikor mostani nejét vette. A Bourbon-család tehát a világ egyik legimpozánsabb vagyonát kapja meg e házasság által. Fülöp herceg most 35 éves és a brazilai hadsereg tisztje, de nagybátyjának, Don Pedro császárnak engedélyével többnyire Párisban él. A Bourbonok nápolyi ágából származik, s családnevén kívül Brazília hercegeének címét is viseli. Nem gazdag ugyan, de kellemes, finom műveltségű férfi.

* Beaconsfield műgyűjteményét a múlt hetekben adták elő. Sok jeles modern festő munkáján kívül igen becses műtörténeti darabok is voltak közöttük, például Hogarth és Dürer metszetei.

* Fawcett asszony, híres nemzetgazdasági íróő és az angol postaminiszter neje, közelebb személyesen elnőkölt a londoni egyetem tanuló nő klubjában, hol azt a kérdést vitatták meg, vajjon az irodalomban s művészetben a politikailag legfejlettebb népek mutatnak-e fel legnagyobb haladást. Fawcett asszony maga a vita végén elismervé a politikai szabadság és kulturális törekvések közt levő viszonyt, buzdította a tanulóőket, hogy a nők társadalmi állapotának javítása és politikai jogaik kinyerése végett minden lehetőt megtegyenek.

* A volt ir parlament elnökének székét a múlt hetekben adták el Dublinban 900 forintért. Régi magas hátal ellátott tölgyfaszék, telve nemzeti jelvények metszetével. A «hume rule» párt a becses ereklyét Concurry lord vette meg s a dublini könyvtárnak adományozta.

* A sőr, a németek nemzeti itala, kiváló szerepet játszik a «Fígáro» szerint a császári család eledelei között is. Vilmos császár kedvenc eledele az igen édes sörleves vajjas kenyérral, a trónörökös a húst sörben áztatva eszi s a császárnő különösen szereti az angolnát sőr mártással.

* A legszigorubb vegetarianusok Kaliforniában Anaserin környékén laknak. Nemesak húst és halat, de tejet és tojást sem esznek soha, csak kerti veteményeket s ezeket sem főzik meg, hanem csak a napon szárítottakat eszik. Nézetük szerint a tűz elrontja a növényanyagokat, kiüzi aetherikus és más illó alkotórészeket, melyek pedig az embernek igen használnak. A hústétel annyira gyűlölik, mintha valóban hinnék rendszeres szavajárlásukat, hogy az ember annak élvezete által állat lesz. Egy angol, ki hosszabb ideig élt közöttük, azt írja, hogy déli ebédök legtöbbször ugorkából, kissé megfőzött tengeri-csöböl, barackból, almából, körteből és szőlőből állott s ő maga is jól érezte magát e táplálék mellett. Öreg emberek számára, kik már rágni nem tudnak, a tengerit és szárított gyümölcsöt szétmorzsolják s mustal vagy szamócazéval keverik össze.

* A zulus védelmére kelt Dixie Florence ismert angol íróő s «Defence of Zululand and its kings» (Zuluország és királyainak védelme) című röpiratában azt igyekszik bebizonyítani, hogy a betörés ez országba nemesak nagy hiba, de nagy igazságtalanság is volt.

A BRÉZÓI LUDAK.

Írta: Mikszáth Kálmán.

A brézói ludakról az mondatik a nagy szárazság idejéből, hogy mert nem ittak, csak ettek, mind kivesztek.

Okos ember az okatlan szárnyas állatoktól is tanulhat. Aztán nem is olyan közönséges lények azok, ha jobban meggondoljuk. Mert ha nem vesszük is azt az elavult cselekedetüket, hogy a kapitoliumot megmentették, de már az irodalmi érdemeik előtt illendő meghajolni, mivelhogy az ő tollaiknak irták sok időn át azt a tömörkedő könyvet, melyekben benne vagyon az egész világ bölcsesége.

Hát még a derék brézói ludak! Ezek a halálukkal is egy nagy bölcseséget pecsételtek meg, hogy inni okvetlenül kell.

Ludak voltak és lesznek mindig Brézón, sőt a Mák Sámuel udvarán is ott gubbaszkodik kettő, de már ezek még sem a régi, az uttörő brézói ludak, melyek meghaltak, hogy nem ihattak.

Vigyázzott ennél fogva Mák uram a szűcs, hogy ugy ne járjon s ivott eleget. De meg is volt a jótékony következközése, hogy egész ekkoráig nem halt meg. Olyan eleven piros mint a makk. Hanem az is igaz, hogy mindenét elpusztította az uttörő ludak sorsának elkerülésében, nincs annak egy garast érő jószágga, mert az a két lud sem ez övő; Piroška lánya örökölte nagynénjétől a takácsnétől, isten nyugoszsza meg ott a hol van.

Nagy öröm volt az, mikor haza hozták... Még jóformán csak libaszámba mentek szegények; az igazi tolluk, szürke az egyiké, fehér a másiké, most kezdte befedni a selyempuha zöldes pelyhet. Kedvesek, jók voltak. Pici sárga szegélyes szemekiben, a mik olyanok mint egy serét, valami nyájasság, szeretet csillogott, mikor kis gazdasszonyukra vetették.

És vidám lett az udvar tőlük, a korhely szűcs labodával, füvel fölvert udvara. Tessék milyen jó az most a ludaknak! Ha a pázsitra ülnek szenderegni, hosszú füvek, kórók a mint elfedik őket s gyöngéden czirógtatják, nem látzik ki belőlök semmi, csak a csőrük, az pedig úgy veszi ki magát mesziről mint egy-egy tulipán virág. Már csak nagy boldogság az, hogy ha valakinek két valóságos eleven libája van!

Azok a takaros sárga lábaeszkük (no hát nem épen olyanok, csakhogy sokkal szebbek mint a tisztartó kisasszonyok legyezői?), az a nyulánnyak, szelid okos fejük... istenem, istenem csak bújja is lenne legalább az egyiknek.

És mi minden lehet majd ezekből! Pehely, tollu, abból azután tollfosztás; minden esztendőben meg lehet őket koppasztani, míg egy rettenetes dunyha lesz belőle... de egy olyan nagyon nagy dunyha, hogy még tán férjhez is lehet vele menni.

Mák Sámuel azonban, a ki latin iskolákat járt ember vala, s tanácsal bővelkedő mindenemű dolgokban, egész másképen vélekedett.

— Minek lábatlankodának itt édes fiam? Meg kell őket semmisíteni. A lud balandó jószág kis pinyókém! Maga magától halandó, azt mondom.

Piroska ijedten nézett fel ilyenkor az öregre. — Megelőzni tudni a halált, az a virtus he he he. Két-három hétig hizlalod, az egyiket azután beeserlőjük borért a kocsmárosnál, — a másikat pedig megesszük. Lám azok a régi brézói ludak... ha azokat is inkább megették volna az ősapáink!

A gyermeklány sohajtott, azután engedelmesen lehajotta a fejét s e naptól kezdve tömni kezdte kedvenceit.

Most látta csak milyen nagyok, milyen szépek! Az idegenek is megbámulják. Még maga az ispán ur is «nyájás jó ember az, vele is hogy elbeszélget néha», ha arra megy, rendszeren megáll a kerítésnél s ugy elnézi azokat a ludakat, hogy szinte rájuk tapad a szeme.

No de meg is érdemlik. Kivált a fehér. Mikor az a bohó lány felgyüri szoknyáeszkait kissé s keresztül teszi a nyakán gömbölyű rózsaszín lábait, érdemes megnézni, mert akkor látszik meg igazán, milyen vakító fehér a tollazata. A mi nagy ritkaság, az nagy ritkaság!

— Ejnye te Piroška — szólta a nyalka ispán — hát a szájadból itatod őket?

— El vannak kényeztetve, szegénykék. Ugy-e, hogy el vagytok kényeztetve? Ugy-e, ugy-e?

Vizet vett a szájaiba, azután lehajolt, egészen hozzájuk hajolt, hosszú fekete farkocsa válláról lefordult és a földet seperte. Ejh bizony tulságos pompa az a földnek! A ludak csőrét a szájaiba vette, az összecsuorított vépiros ajkak közé s onnan engedte őket inni. Való is azoknak olyan tündérvályu?

Az ispán meg volt igazve. — Gondoltam valamit Piroška. Halld-e? No hát ide nézz, ide hallgass legalább. Mit gondolsz, ha én téged szolgálatba vennék?

— Semmiféle nemzetségem sem szolgált — felelte Piroška daczosan és az ajkaiba harapott.

— De hát mit csinálsz itthon? Hiszen éhen haltok.

Elsápadt, elfordította fejét, könyecsepek szöktek gyönyörű fekete szeméibe.

— Mi köze ahoz magának? S most már haragban égett a buvós szempár.

— Az a közöm van, hogy tetszel nekem... szeretlek, Piroška. Tetszel nekem ezekben a rongyos ruhákban is. Hej pedig, beh százszor különöb volnál, ha patyolat-ingvallból kezdődne tejszín karod, ha selyem mellénybe szorítanád sugár derekadat...

Biborpirossá lett az arca, szemérmesen lesütötte szeméit s egy ijedt rántással huza le perkálszoknyáját a meztelen lábszáraira. — Ne beszéljen — hebegé. — Ne is beszéljen...

— Hát nem tetszem neked, Piroška? Valld meg, hogy ki nem állhatz.

Lopva indította el szelid ábrándos tekintetét a kérdezőre, s azután mint a ki bünt követett el, mélyen a földre szegé, miközben kecesen rázta szép fejét. A gazdag hajlonat ésbontott himbalózott a nyaka körül.

— Nem, nem, nem. Nem szeretem magát. — Pedig ha ősmernél, Piroška... ha ki-ősmernél... tudom, eljőnnél hozzám.

— Nem bíz' én! veté oda durezásan.

— Már pedig bolond madár az, hugom, mely az akácán ül, mikor a rózsabokorra szállhat.

Piroška esengő kacajjal, menyecséktől tanult hamis kacintással mondá:

— Tövisse van annak...

Majd hozzátette mélabusan, álmódózón: — Begyepesedhetik a maga udvara, míg én oda belépek.

— Miért? Mondd meg, miért? — faggatá az ispán lázas zavarral. — Mert, mert... hát csak kimondom, ... azaz hogy azért sem mondom meg. Szégyellem megmondani...

— Eredj te gyáva! — No hát azért, mert félek magától... mert tudja no... mert én már nagy lány vagyok.

Aztán kis lányos naivsággal folytatá elkényeztetett mazna hangon a kezét bágyadtan hátra érezve, mint egy tört szárnyat.

— És maga mindig olyan furesán néz rám, de olyan furesán, hogy attól félek...

— Mitől? — líhegé a férfi, egészen kipi-rulva.

— Hát biz' isten attól, hogy talán... Balvállára hajtotta fejét s egy hunyorításal negédesen oda szólt:

— Hogy talán meg is enne. Az ispán lehuza kalapját szemére s szenvedélyes fojtott hangon fenyegette meg elmenőben:

— Eltalálad, Piroška! Éhes vagyok a csókodra. Vigyázz, ha valaha egyszer kezembe kerülnél...

— Elment. Ugyan eljön-e majd holnap ilyenkor megint? Pi pi pi! Aranyos ludaim, meg tudnátok-e mondani? No, ugy-e, hogy nem tudjátok.

Azok a nyakukat nyujtogatták s olyan szomorúknak látszottak, mint Piroška. Nem is tréfadolog ott ülni abban a siralom-kosárban! Ennél már csak az ő sorsa rosszabb, az ő nagyon szomorú sorsa; hogy miért is nincsen patyolat ingvalla, virágos selyem pruszlikja?

Még észre se vette, a mint kelt, nőnie sem kellett, mindjárt hulló virág lett ez a nagy vágya. Honnan vegen ő ennyi kincsét?

Hm! Ha tán eladná a ludakat? Nem, ... azoktól, érzi, nem tudna elválni és elég sem lenne két ludnak az ára; de ha abból a kettőből esztendőre ilyenkor tizenkettő volna s rá egy évre még több...

Ennek a mesés gazdagságnak az előre vetődő fénye beh mindjárt megváltoztatta.

Apró lábaival messze gurította a borító kosarat s szabadon érezte a ludakat. Hadd éljenek, enyimek, szeretem őket.

Azok sápgova körülrepedtek, utána szaladtak a merre ment s tenyeréből kapkodták a tengeri-szemeket.

Dagadozott szive a boldogságtól. Azt hitte, a libák szabadulásának örül, pedig lehet, a melyikben százszor szebb lesz, annak a képzeletbeli pruszliknak örült ugy.

De nem örült sehogysem a vén Mák e fordulathat s minden jó mondását előszedte a ludak életbenmaradása ellen.

— Elpusztul a ház, fiacskám, a melynek pávája és jelenyefája vagyon; a mi pedig annyit teszen, hogy a hol fölösleges állatok és növények tenyésztetnek. Aztán te csak képzeld azt, hogy a czifrázkodás, a pruszlik kell; más valaki kell neked, más valaki.

Elpityeredett erre a nagy gyanura Piroška s zokogva menekült a kertbe, de bizony csak utána ment Mák uram oda is.

— Aztán ma már nem is viselik azokat a virágos pruszlikokat. Hol láttál, kin láttál olyat? Azt mondod, hogy a Tomor Katán a nagymisén? Aj haj! Ha a Kata se tethné? Két szeszója van az apjának. Bolond volt az egész, kis fürjescském, hogy mikor a lovat patkolták, ő is odanyujtotta az egyik lábát.

Olyan kenetteljesen tudott beszélni, hogy

az orgonafa gallyai is neki bőlintgattak s tele hintették ingyen a Piroska haját és ruháit balavány virággal.

— Boldog az, a kinek semmije sincs. Nyugalomra fekszik, nyugalomra ébred, senki sem lopja el semmijét. Meglásd, azok a ludak még valami bajt hoznak rád, így elevenen.

A mint hogy ott is leselkedett már a nagy baj a küszöbön.

Mire visszajöttek a kertből, hírük-hamvuk sem volt a ludaknak. Ellopták-e őket vagy magoktól mentek-e ki a nyitott kerítés-ajtón, nem tudhatni?

Az öreg a felső utcának szaladt, minden jövő-menőtől tudakozódva, Piroska az alsó véget járta, ijedten kiabálva:

— Csútt, csútt, csútt! Hol vagytok kedveseim? Gágogjatok aranyosok, gágogjatok!

De az aranyosok nem hallották, messze voltak innen szomorú fogságban. Ott érte őket a csész a tilosban, állítólag az urasági káposztapalántát csipkedték (oh a bolondok, nem tudtak valami szegény ember földjére menni!), behajtották őket az ispán udvarára.

Ott pedig — minden ember tudja a faluban — statárium van; a melyik állat bekerül, ha az ispán ur haragos, nem szembesítik azt többé ez életben a gazdájával, hanem kitekerik a nyakát.

— Menjen, édes apám, de azonnal. Vigye el a nagy kendőmet zálognak. Édes anyám után egyetlen jószágom.

A szücs himezett-hámozott, nem merte bevallani, hogy a nagy kendő sorsa már egészen más fordulatot vett, úgy tett, mintha bemenne érte s mintha vinné a krispin alatt.

Piroska alig bírta kivárni. Azalatt összefutottak a közeli szomszédok és vigasztalták. Kátyik Jánosné meg merne, azt mondja, esküdni, hogy a ludak nem voltak a kárban; az utról hajtatta be az ispán. Meg ne mozduljon innen, ha másképp történt. Csoma Gergelyné meg azt hallotta, mikor otthon így szólt a cselédjeinek: «Meglövöm, a ki ezeket a ludakat kiereszti.» Sóbálynynya váljék, ha szóról-szóra nem így volt!

De ime itt jön már Mák uram is — a ludak nélkül. Az bizony a lelke, úgy nézem, felhőpöntött valahol.

— Élnek-e? — kérde mohón Piroska, eleibe szaladva.

— Az voltaképen nem tudatik — hörög a szücs tántorogva.

— Hol vannak? Mit csinálnak? Mért nem hozta el? — sürgette Piroska a választ aggodalommal.

— Mert az izé... nem adta ki. El fognak veszni, elpusztulnak, mint izé... mint az ősludak.

— Micsoda, nem adta ki? — gyulladozott Kátyik Jánosné. — Hallod ezt hugom, nem adta ki. De már ebben a dologban megmutatnám. Ha neked volna, olyan igaz, mint hogy Kátyikné a nevem, fölmennek magához a királyhoz. Mert ez már mégis nagy ezudarság!

— Hamar a kendőmet — vágott be hirtelen Piroska. — Majd haza hozom én őket, majd beszélék én azzal az ispánnal.

— Ugyis azért nem adta ki, mert azt kívánja, hogy izé... hogy te menj értük — hebegé Mák, azután hozzátette: — Jó bora van... nagyon pompás bora van.

— Én menjek? Mondta? No jó. Elmegyek hát. Voltam már én nagyobb urnál is.

Alkonyodott, mikor elindult. Épen a harang is kongott a toronyban, mire a Gyepűék pajtájához ért; fonséges komoly szavát darabokban kapkodta a hirtelen támadt szél; ott zsongott a hang feje fölött: «Ne menj... Ne

menj!» Balról az ilyei erdő zugott haragosan. A Kaziék lészájából egy gyík mászott elő a gyalogutra, keresztül ment rajta, s ni a csuf szörny, hogy ránézett apró szurós szemével Piroskára, azután megint visszacsúszott a sövénybe.

Túl a tisztáson az útjárónál vad rózsabokor ága belekapaszkodott a ruhába. A szél is addig játszott a szoknyáskáival, addig csapkodta arezába a kötényét, míg egyszer csak leoldta s elkezdett vele röplülni — visszafelé...

Megfordult a leány és meglökött. Istenem, istenem, hát ha még se lesz jó elmenni! Tövisre van a rózsabokornak! Elszorult a szíve s elfogyott a bátorsága, míg a köténye után futott.

És mégis. Hiszen csak nem hagyhatja ott az egyetlen jószágát, örömet? Tán már nem is élnek, megölték őket. Jaj, csak el ne késnek. Aztán meg úgy huzza, de úgy oda huzza valami titkos érzés... azok iránt a ludak iránt.

Most már futott, mig odaért. Belesápadt mikor a kezét ki akarta nyujtani, hogy rátegye a kapujtó kilincsére. Milyen némaság van ott azon a palánkon belül! Ismeretlen félelem gyötrelme. Egész teste reszket, a lelke is fázik. Bemenjen, ne menjen?

Mit is mondott délben az ispán? «Vigyázz, ha valaha egyszer a kezembe kerülne!»

No hát épen azért sem fog vigyázni. Merész elhatározással megfogta a kilincset.

Jaj olyan hideg volt az a vas! Összerázkódott. Jaj, olyan volt mint az a gyík, a melyik az uton ránézett.

Visszarántotta kezét, késő már, észrevették, valami mozog oda bent.

Mint a tévelygő bárány szorongva lapult a deszkához, s hallgatózott. Nem volt az senki, tán egy macska, vagy tán... nos miért ne lehettek volna épen a ludak is?

Önkénytelenül fölgaskodott a palánkon s bekiáltott édes hangján:

— Biri, biri! Hol vagytok, gágogjatok!

Hát erre valami lassu sziszegés támadt bent eleinte, mintha tanakodnának, a mit ludlábak robaja váltott fel, majd ebben, majd abban a szögletben, csörök koppanása a kerítés-deszkán, míg egyszerre megsattant lomha eseten szárnyuk a levegőben s a palánk fölött rettenetes gágogással átörpülve, oda bukácsoltak a Piroska lábaihoz... Hát nem volt ezekről érdemes külön történetet csinálni?

— Oh ti kedvesek, okosak! sikoltott föl a lány örömteljes ámulattal, s a mint azok pihege, szárnyasattogva hizelkedének neki, hirtelen a hóna alá kapta mindakettőt s elkezdte őket maga magával együtt ringatni jobbra, balra.

«Hajsó, hajsó! kis babák, drágaságok!»

Egyszerre letette őket s arca, hangja szomorkás, kedvetlen kifejezést öltött.

«Elszöktek? Megszabadultok? Haza

akartok vinni? Hát igazán akarjátok, hogy hazamenjek? Jó, nem bánom.»

Megsimogatta a tollaikat gyöngéden, szeretettel.

«Lássátok megteszem a ti kedvetekért.»

Elindult velök. Azok szépen előlmentek, a nyakukat nyujtogatva és sziszegve.

A Nagy Gáborék földjén megállt. A ludak csak tovább mentek előre magoktól. Piroska visszazétt arra a fehér cseresep ispánháza, aztán ingerülten lehajolt s egy rögöt vett föl, hogy megdobja vele a ludakat.

«Hát ki mondta nektek — szolt utánok szemrehányó panaszszal, — ki mondta, hogy magatoktól szabaduljatok meg?»

A rögöt még kisebbre morzsolta el mérgeesen összeszorított markában. Nem, még sem bántja a szegény állatokat. Meglóbázta karját s megdobta azt a csuf vadrózsa bokrot, mely erre jövet utját állta.

Egy piczi madár repült föl onnan megriaszva. Szegény madár! Nem szívesen hagyhatta ott a rózsabokrot!

Utána nézett, mig csak láthatta. Hite, talán tudta, hogy visszafordul.

A HŰ LEÁNY.*

Tölgyfa alatt
Űl egy árva leány;
Azt éneklé:
«Se' apám, se' anyám,
Szeretóm sincs,
Hejh pedig egykor volt,
Isten tudja:
Él-e még vagy megholt.

Meg van írva
Hozzá levelecském,
El is vinnéd
Űgy-e, kedves fecske?
De mi haszna,
Küldeném hibába,
Nem találnád
Meg a nagy világba!»

Egy idegen
Jön az uton arra:
Megáll, hogy a
Lyány panaszát hallja.
«Ne keseregj,
Árva leány, szegény!
Apád, anyád,
Szeretőd leszek én.»

«Vén szerető,
Ifju apa lennél;
Megmaradok
Régi szeretőmnél.
Vártam érte
Teljes négy esztendő,
Elvárok még
Legalább is kettőt.»

«Nem érdemli,
Hogy soká várj reá,
Nem hű az, ki
Jegyesét elhagyá.
Hova is tűnt,
Hol éli világát?
Mért engedi
Hervadni virágát?»

«Hogy kisütött
A szabadság napja,
Honvédek ment,
Bár ellenzé apja.
Tán elesett
Egy véres csatában
Vagy bujdosik
Nagy Törökországban.»

* A «Budapesti Szemle» ma megjelent áprilisi füzetéből.

«Hátha megjő
Rongyosan, betegem?»
«Rongya selyem,
S baja is kedv nekem!»
«Hátha rut lett,
Egy nagy seb az arczán?»
«Azt a sebet
Százszor megcsofolnám!»

«Hátha egyik
Karját elvesztette?»
«Itt az enyém,
Dolgozom helyette!»
«Hátha megcsalt,
Többé nem szeretne?»
«Bánatában
Szívem megprepedne!»

«Oh ne halj meg,
Ölelj meg jegyesem!
Lásd, megjöttem
Rongyosan, betegem;
Félkarom nincs,
Sehhdét minden részem,
De szívem ép.
S a tiéd egészen.»

GYULAI PÁL.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

„Utazás a Levántében“. A keleti kereskedelem története Magyarországon. Irta Thallóczy Lajos. A mű szerzője a múlt évben beutazta a Balkán félsziget igen tetemes részét, s utja benyomásait adja itt élénken irt tárczalevelek formájában, a mint azok a „P. Napló“-ban megjelentek. — A mű második részében keleti kereskedelmünk történetét tárgyalja a karlócazi béke óta való viszonyokkal, a régebbiekről csak annyit szólván, a mennyi a későbbiek megértésére szükséges. Az erre vonatkozó, az országos s a bécsi levéltárban létező dús anyag még eddig teljesen elkerülte egy történetírónk, mint publicistáink figyelmét, s Thallóczy használja először. Érdekes e dolgozatban az a rész, a mely hazánk „görög“ kereskedőinek egy viszonyait s kereskedelmi szerepét — egészen új adatok alapján — ismerteti meg. Művének második részét „Nehány szó a jövőről“ című fejezettel zárja be. Sürgeti, hogy fordítsuk figyelmünket nagyobb mértékben a kelet felé, a hol, nézete szerint, nem kell attól tartanunk, hogy iparunk termékeivel szegyeten valljunk. Miután a konzuli intézmény, más nemű elfoglaltsága következtében nem egészen alkalmas arra, hogy keleti kereskedelmünket képviselje, azt tartja a legelső föladatnak, hogy külön magyar képviselőről gondoskodjunk, de figyelmeztet arra is, hogy semmi kormányintézkedés nem teheti nagygyá keleti kereskedelmünket, ha iparsaink és kereskedőink maguk nem látják a dologhoz. A művet, mely b. Kemény Gábor kereskedelmiügyi miniszternek van ajánlva, négy fénynyomatu kép is díszíti. A Pfeifer-féle könyvkereskedés utján kapható, s ára 1 frt 50 kr.

Csiky Gergely színműveit kiadja az Athenaeum-társaság. Első kötetül a „Czifra nyomoruság“ című 4 felvonásos színmű jelent meg, ára 70 kr. Bizonyára olvasója is oly sok lesz, mint nézője van a színpadon.

A „Nemzeti könyvtár“-ból, Aigner Lajos ismeretes vállalatából, ismét négy jókora kötet jelent meg, együtt adván oly műveket, melyek előbb e füzetes vállalatban részenként jutottak forgalomba. Itt kapjuk Gaál Józsefnek, a «Peleskei nótárius» bohózat írójának összes műveiből a második kötetet, mely alföldi rajzait és humoros dolgozatait gyűjti össze az érdemes írónak. Ára a 427 lapra terjedő kötetnek 2 frt, vászonkötésben 2 frt 60 kr. — Beöthy László, a korán elhunyt jóízű humorista legnagyobb műve «Goldbach et Comp.» («A két macskához») című vig regénye is méltó volt új kiadásra; ára 1 frt 40 kr., köve 2 frt. — Balogh Zoltántól, kinek «Alpári» verses regényeit a Kisfaludy-társaság adta ki, kisebb költeményeit kapjuk 290 lapra terjedő kötetben; sajtó alá rendezte és rövid életrajzzal ellátta Zalár József. Balogh a csöndes hatású, de kellemesen olvasható lírai költők közé tartozik. A kötet ára

1 frt 40 kr., vagy köve 2 frt. Végre Vahot Imre emlékiratait kapjuk második kiadásban; a nem kis szerepet játszott író pályájával, a régebbi évtizedek irodalmi viszonyaival ismertet meg és Petőfőről is sokat följegyez. Ára 2 frt; köve 2 frt 60 kr.

Füzetek. „A főrendiház reformja“ című alatt Pártos Bélától röpirat jelent meg az Eggenberger-féle könyvkereskedésben; ára 40 kr. A már sok szempontból vitatott kérdést Pártos úgy óhajta megoldani, hogy a főrendiház tagjai szintén választassanak, mint külföldi államokban a szenátus tagjai; a választás a képviselőkével együtt történék. „A párber (Lecticale) a katólikus egyházjogban“, jogtörténeti tanulmány, írta dr. Timon Akos győri jogtanár. Eredetileg a «Magyar Igazságügy» című folyóirat közölte s most a Zilahy-féle könyvkereskedés utján kapható 50 krért.

Folyóiratok. Az „Erdészeti Lapok“ februári füzetének főbb cikkei: «A jegenyefenyő és bükk tenyésztése a badeni nagyhercegségben», Tomcsányi Gusztávtól; «A magyar erdészeti irodalom keletkezéséről», Roxer Vilmostól; «A horvát-szlavon államerdők és az ottani beruházási alap kezelése», Bedő Alberttől. E számban végződik Dietz Sándor közérdekű műve: «Rügy- és levélkúros a magyar birodalomban honos és honosított fás növények meghatározásához». — Az „Ungarische Revue“ új füzeté Dankó Józsefnek egy cikkével kezdődik, mely Dürernek egy pár Esztergomban levő metszvényét ismerteti. Marczali Henrik a száz év előtti magyarországi adórendszerrel közöl érdekes adatokat. A füzet adja továbbá: Sturm Albertnek a Kisfaludy-társaságnak Dux Adolf fölött tartott emlék beszédét; Pulszky Ferencz emlékirataiból egy részt az emigrációról; Torma Károly és Abel Jenő régészeti cikkeit; az akadémia költségvetését, magyar hirlapirodalmi statisztikát, s Gyulai Páltól két költeményt s Kiss Józsefnek egy balladáját fordításban.

Uj zeneművek. Erkel Ferenc «Névtelen hősök» operájából maga a zeneköltő zongorára (két kézre) átírta a „Honvéd-tárczát“, mely a Harmónia-egylet kiadásában jelent meg, szöveggel együtt, úgy hogy dalegyletek is használhatják. A kiállítás cínos, czimlapján Greguss Imre «Honvéd-tárcz» című festményének rajzával; ára 1 frt. — A Rózsavölgyi-féle zeneműkereskedésben megjelentek: „Művészek csárdás“, szerző Györgyi Kálmán; ára 60 kr. „Öt eredei magyar dal“, Swarcz Gyulától, br. Splényi Odónné Blaha Lujza asszonynak ajánlva, ára 80 kr.

A nemzeti színházban márczius 24 én új darabot adtak Csiky Gergelytől, kitől e színházi idény alatt ez már a második újdonság. A közönség nagy érdeklődéssel szokta várni Csiky darabjainak első előadását, s most is egész ostrom alá vette a pénztárt. Uj műve bohózat s „Káviár“ a ezime. Hőse egy vidéki nyárspolgár, egy gyógyszerész, ki a fővárosba jön, s itt úgy találja, hogy a házias koszt után nem ártana egy kis káviár, egy kis kaland, a mire a fővárosi zajos élet olyan alkalmas. Bele is bonyolódik aztán a kalandokba úgy, hogy már-már feleségtől is el akarják választani, az ő tudta nélkül. Átalában a káviár nagyon torkára forr a kikindai gyógyszerésznek, s méltán adhatja a tanácsot a darab végén egy házasuló párnak, hogy soha se támadjon étvágyuk káviára. A darabban erősen jellegzett alakok szerepelnek, kiket a színészek nagy kedveléssel ábrázolnak. A helyzeteknél, fordulatoknál a bohózat szabadságait, tulzait szívesen fölhasználja Csiky. Némely jelenetén sokat és jóízű kacagott a közönség. A darabot vidámabb légkör övezi, mint Csiky előbbi műveit, s mindenesetre újabb bizonyosság az sokoldalú tektességének, melyet ezáltal a bohózatos elembe mutatott be. A darab hatáson nem rontott az sem, hogy e genreben minél kevesebb szokott megfordulni a nemzeti színházban. Az első előadásnál hosszadalmasnak mutatkozott jeleneteket s beszélgetéseket a második előadásra már tetemesen megrövidítették. A bohózat a részletekben, egyes alakjaiban bírja inkább a hatás fötételeit, mint magában az egészben. A nemzeti színház művészei kitünően játszó szerepeiket. Ujházi egy diühöngő hajókapitányt, Molnárné egy volt léghajós hölgyet, Vizvári a viszontagságok által meghurcolt patikáriust. Ezek a főszerepek, melyek körül egy csomó epizód-alak forog és csinálja a derűtséget. Földényi például egy gyógyszerészegéd kis szerepét magára és a darabra nézve igen háladatossá tudta tenni. Szatmáryné, Lendvayné, Csillag Teréz, Vizváriné, Szigeti Imre, Pintér, Sántha, Ben-dek, a többi mellékes szerepek ábrázolói. A közönség a szerzőt és szereplőket többszöri kihívásokban részesítette. A bohózat azonban a «Proletárok» és «Czifra nyomoruság» hatásával nem fog versenyezni.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 27-én összes ülést tartott Ipolyi Arnold elnöke alatt. A Karácsonyi-jutalom eldöntésén kívül még egy emléke-

széd képezte tárgyát, melyet Gálgóczy Károly tartott a múlt évben elhunyt Morócz István, az orsz. gazdasági egyesület titkára s a «Gazdasági Lapok»-nak harmincz éven át szerkesztője fölött. Rajzolta ama buzgó munkásságát, melyet a magyar mezőgazdaság érdekében kifejtett, részint mint az egyesület titkára, részint mint gazdasági író és szerkesztő.

Az ülés végén Fraknói Vilmos főtitkár tett jelentést a folyó ügyekről, először is azt adta tudtul, hogy a Telexi-pályázaton leginkább kiemelt «Theodora» dráma szerzőjéről Csiky Gergely nevezte meg magát. A jelölés levélke fölbotlatván, abból csakugyan Csiky neve tünt ki. A 100 darab arany tehát neki kiadatik. — Az akadémia nagy termének festményvel való ékítésére Munkácsy is fölkérte, e hó 10-én kelt levelében késznek nyilatkozik az akadémia megbízásának eleget tenni. Képműve tárgya lesz: «Mátyás király túdósi és művészei között». — Udvardi Cserna Jánost az akadémia tagságának 50 ik évfordulója alkalmából üdvözölte. Cserna az üdvözlést megköszönte, egyuttal 100 frnyi alapítványt ajánlott föl oly módon, hogy «Jubiláris alapítvány» czímen 24 éven keresztül tőkésítessék, a 25-ik évben pedig a kamatokat az akadémia felszámolása szerint fölhasználhassa. Jelenti azután a titkár, hogy az ünnepeles közgyűlést illetőleg a III. osztály Széchenyi Béla grófot kérte föl, tartana fölolvastatás azzai utjáról, s a gróf a kérelmet szívesen teljesíti.

A gr. Karácsonyi-féle drámai jutalom fölött márcz. 27-én határozott az akadémia. A 200 darab aranyat már a múlt pályázatok sem adták ki s akkk most már 400 darab arany volt kitűzve felsőbb vigjátékokra. Érkezett 12 darab versnydarab, de ezekből egy sem ütven meg a mértéket, a 400 darab arany az akadémia rendelkezésére maradt.

A bírálók voltak: Bánóczy József, Csiky Gergely, Frankenburg Adolf, Vadnai Károly és Beöthy Zsolt, ki a bizottsági jelentést is előterjesztette, mely kimondja, hogy a pályaművek, egyetlen egy kivételével, arra sem érdemesek, hogy címöket megemlítsék. Nemesak színműírói tehetség nem mutatkozik a pályázókban, hanem még a nyelvet sem tudják kezelni. Nem az esztetikát, hanem a grammatikát kell fejrekelni. Az említésre méltó darab «Egy játéka sakk». A szerző tudja, hogy hol kell keresni a felsőbb vigjátékok: Moretonál. Tárgya, alapfogolata, fejlesztése és megoldása, mind Moreto halhatatlan komédiájából, a «Közönyt közönyonyel»-ből van kölcsönözve. A kölcsönzött tárgy kidolgozásában tagadhatatlanul mutatkozik írói gond s bizony jölesző vonalom feladata iránt. Van egy-két csinos jelenete, elmés fordulat, különösen a féltékenykedő jellemnyekben. Azonban jellemrajza oly gyöngye, hogy alakjai csak torképeit a moretoiaknak. Nyelvétől is hiányzik a költői szín s tul van terhelve izetlen, rossz képekkel. A bizottság tehát azt ajánlja, hogy az akadémia ne adja ki a jutalmat. Nem is adta ki. A jelölés levélkeket azonnal eleget ték, s az akadémia első osztálya fog határozni, hogy a 400 darab arany mikép értékesíttessék a magyar szépirodalom érdekében.

Az akadémiai választásokhoz. Kosuth arra a hírre, hogy Thaly Kálmán őt az akadémia bizottsági tagságra ajánlja, levelet irt Helfy Ignác képviselőnek, s kijelenti, hogy akadémiai taggá való esetleges megválasztását semmi esetre sem fogadhatná el, mert nem akarja, hogy tudósának megtegyék. Helfy tehát fölkeré Thalyt, hogy az akadémia bejelentett indítványát vonja vissza. — Pulszky Ferencz pedig lemondott az első osztály elnöki tisztéről s kéri, hogy ez osztályból (nyelv- és széptudományi) helyezték át a másodikikba (történelem és államtudomány), mert ezutal fölt az archeológiával kíván foglalkozni. — Szigeti József, a jeles színművész, érdemes színműíró és színi iskolai tanár, az első osztályban levelező tagul van ajánlva.

A Kisfaludy-társaság márczius 29-iki havi ülésére oly nagy közönség jelent meg, hogy alig fért el a teremben. Gyulai Pál elnökölt s az első fölolvastatás Mikszáth Kálmáné volt, ki a lapunk mai számban közöltt. «A brésói ludak» című elbeszélése foglalta el székét. A szép rajzot Rákosi Jenő olvastat föl s a közönség zajos tapssal és éljenzéssel tüntette ki a jelen volt szerzőt. Szász Károly költeményeket mutatott be; «A kiskirádt forrásához» címűt Ábrányi Emiltől; majd fordításokat Schillerből, Vágó Ferencz, Vargha Gyula és részben a fölolvastatott sikeült fordításában. Ábrányi Kornél pedig csinos elbeszélést olvasott föl «Bertalan eszménye» czímen. Az érdekes ülést méltán fejezte be Gyulai Pál a «Hű leány» című szép románcza. — A titkári jelentésekből megemlítjük, hogy a társaság egy két-kötetes

eredeti regényt vett föl kiadványai közé *Pálffy* Alberttől, a jeles elbeszélőtől. Ezenkívül a jövő évi kiadványok közé megjelennek: *Bánóczy Józseftől* „Kisfaludy Károly élete és művei” második kötete, „Milton elvesztett paradicsoma”, *János Gusztáv* fordításában s egy kisebb regény *Mikszáth* Kálmántól.

Az orsz. régészeti társulat márczius 28-án tartotta havi ülését *Pulzsky* Ferencz elnöke alatt.

Az első fölolvastó *Thalóczy* Lajos volt, a handzsárokról értekezvén, s bemutatott a többi közt egy igen szép darabot is, melynek pengéje aranyal van kiverve s az egész becses régiség. A muzeumból is több darabot mutatott be, s e fegyverekről részletes ismeretést adott. *Szell* Farkas a karczagvidéki kunhalomokról s az ott talált leletekről értekezett. Felülten sok vázat találtak, melyek kétféle temetkezési mód szerint voltak ott elhelyezve. A vázak mellett drótból készült fülbevalók, hólyagos harpercek s három darab érem is volt. Az utóbbiak közül egy *Kálmán* s egy *Béla* idejéből való. — *Pulzsky* Károly a *Korvin-könyvtár* Attavante kodexéről tartott érdekes fölvilágosítást. Attavante működése irányának ismeretése után bemutatott néhány Attavante-kodexet s kimutatta, hogy azok a firenzei renaissance vonásait legelőkeltebben állítják elének. Végül *Varázsi* Gusztáv olvasta föl *Nagy Géza* jelentését a széki nemzeti muzeum őskori gyűjteményéről.

Az írók és művészek társasága márcz. 26-án tartotta évi közgyűlését *Uréary* Lajos elnöke alatt.

Uréary a megnyitó beszédben kiemelte, hogy a kör tavaly is megfelelt hivatásának s mint társas egylet számos mulatságot rendezett, így a *Liszt*-, *Frankenburg* és *Munkácsy*-estélyeket, emlékezési kirándulást tett *Gömör*- és *Szepes*-megyébe, s a különböző irodalmi ünnepeken képviseltette magát, értekezleten pedig több fontos ügyet vitatott meg. A körnek jelenleg 224 tagja van; tavalyi bevétel 7097 frt volt, kiadása 5962 frt, a folyó évre a bevétel 8871 frttal, a kiadás 6424 frttal van előirányozva. A gyűlés köszönetet mondott az elnökségnek s megbízta a választmányt az alapszabályok módosításának előkészítésével, figyelembe véve azt is, hogy *Jókai Mór* a kör örökös elnöke legyen. A tisztikar választásánál elnök újra *Uréary* Lajos lett, alelnökként *Feleki Miklós* és *Siposs Antal*, igazgató *Ódry Lehel*, titkár *Dolinay Gyula*. *Munkácsy Mihály* tiszteleti taggá választották.

A magyar orvosi könyvkiadó társulat a múlt héten tartott közgyűlésén dr. *Bókay* János elnök meglez szavakban emlékezett meg az elhunyt *Rupp* Jánosról, a társulat volt elnökéről. A titkári jelentés szerint a társulat tizenhét év fennállása alatt negyven kötet művet adott ki. A tagok száma most 92 alapító és 508 rendes tag; az alapítványi tőke 29,950 frt; tagdíjából 3425 frt folyt be. Az egylet vagyona, a kinnlevő követelésekkel együtt, 42,510 frt.

A fővárosi rabegylet egylet e napokban tartotta közgyűlését *Zádor Gyula* miniszteri tanácsos elnöke alatt. Az egylet folyását buzgón működik a társadalom elvesztettjei érdekében s azok javítását, oktatását emberbaráti buzgalommal igyekszik elősegíteni. Az évi jövedelem 9245 forint, mely *Szeghez* *Wahrmann* Sándor ötszáz forintot adott, 2367 forintot pedig gyűjtött. A kedvező anyagi körülmények megengedik, hogy a keresési uti fogházban levő iskolát gondozás alá vegye; továbbá „Magyar könyvtár” czimmel közhasznú olvasmányokat ad ki, melyekből már öt füzet jelent meg. Közlebb pedig a menház létesítéséhez is hozzá fog az egylet, melynek vagyona jelenleg közel 11 ezer forint.

Az állatvédő egyesület alapszabályait a kiküldött bizottság már elkészítette, s jóváhagyás végett a belügyminisztériumhoz terjesztették. Alírási ívek addig is kaphatók *Királyi Pál* ideiglenes elnöknel. Használ aláról lesz, az egyesület megalakul. A pártoló tagok egyszer mindenkora legalább 20 frtot fizetnek, a rendes tagok 1 frt évdíjat. Lesznek tiszteleti tagok is, olyanok, kik az egylet céljait előmozdítják. Az eszközök közt felsoroltatnak: jóindulat, felvilágosító közbelépés, esetleg a hatóság igénybe vétele; az állatvédelemnek irodalmi uton, előadások által terjesztése, az idevágó törvények és községi szabályzatok fejlesztése. Az egyesületi tagoknak s nem tagoknak is dícsérő oklevelet állít ki az egyesület, ha kiváló eredményen működnek. Cselekedet az állatok nagyobb gondozásáért pénzbeli jutalomban részesít, szintgy alsóbb rendű rendőri közegeket, kiváló szolgáltságáért s éberségért.

MI UJSÁG?

„Az a zászló, mely *Petőfi* atyjának kezében volt” ily czimű közleménnyel egészíti ki *Barabás Péter* aradi polgár az „Arad és Vidéke” cz. lapban azt a czikket, melyet nem régebben közöltünk „*Petőfi* atya mint szabadságharcos” czimen. Leírja a zászlót, s elmondja, hogy azt ő, továbbá *Romocsa Sámuel* ma is élő budapesti műtársasos s több fiatal ember készítette, nehéz damaszk, nemzeti színű selyemből, még pedig *Bécsben*, a márcziusi izgalmas napok alatt. Ott lobogott az végig *Bécs* utcáin, és 1848. márcz. 13-án maga *Barabás* vitte. Az egész bécsi forradalom előidézője — úgy mond — a magyar ifjúság volt.

Márczius 14-én — folytatja *Barabás* — az óriási számmal növekedett különféle nemzetiségű, de magyar érzelmű ifjúság, mindannyian magyar nemzeti kokárdával díszítve, nagy néptömegeket kísérve, e szép zászló élén vonult végig a *Práteren*, hogy a *Dunán* érkezendő pozsonyi országgyűlési küldötteket hatalmas ovációkkal fogadja. A hajó megérkezvén, a parton egy kis félkör képződött, közepén diadalmas zászlókkal s eget rázó éljenekkel üdvözölték a magyar követeit, — s az ifjúság nevében én magam tartottam beszédet. *Kossuth* *Bathány* s a világtalan *Wesselenyi* örömlökben megcsókolták e zászlót s egymást ölelgették. A világtalan *Wesselenyi*, midőn a hajó megérkezett s hallá a lelkes üdvilágást, álmélkóva kérde, hogy mi ez? — mire *Kossuth* az felel neki: „Barátom, ha látnád e jelenetet, — föltámadtak a magyarok sirjaikból!” Ugyanezen zászlót aztán, mely néhány tucatnyi zászlóval képezte, lehozhatták *Bécsből* *Pestre* s itt a keresési uton, a *Beleznay*-féle kerttel szemben levő saroképületben, *Petőfi* Sándorunk akkori lakásán, a *Bécsben* tartózkodó magyar ifjúság nevében én sajátkezűleg adtam át lánglélek kölöntöknek, ki azt a bécsi nagyszerű események emlékeül a legszívesebben fogadta. Ez a zászló lett az első önkényes szabadosat zászlaja, mely a szerviát udvarában *Petőfi* édes atyjának kezébe, mint zászlótartóba lett átadva. — Ez alkalommal történt az is, hogy midőn az önkényeseket föleskettették, a „csász. és m. kir.” szóért nagy felzúdulat, hogy alig lehetett őket lassalipitani. A nagy zavarban *Földváry* lováról le is esuszott. A zászlóval *Földváry* vezénylete alatt előbb *Bécs* keréke mentek, a hol már *Toldi* lett a zászlótartó, de elegendő bátorsággal nem bírván, rövid idő múlva — ha jól emlékszem — *Báthory* kezébe jutott a zászló.

Simonyi Ernő halálát a képviselőház márcz. 29-iki ülésén jelentette be *Péchy* Tamás elnök, meglez szavakban emlékezvén meg a ház e tisztelt tagjának elvesztéséről, kinek emlékeztét a jegyzőkönyvbe is beiktatták. A holttest szombaton érkezett a fővárosba s a boldogultnak a csömöri uton levő nyári lakásában helyezték el, honnan vasárnap temetik el a keresési uton. Kezdetben az volt a terv, hogy szülőhelyére *Zsámbok*ra szállítják, de e szándékkal fölhagytak, miután az elhunyt kívánsága az volt, hogy *Budapest*ben temessék el. *Simonyi* halála *Fiumében* is nagy részvétet ébresztett. Hosszas betegkedése alatt *Fiuméből* több-átment *Abbazziába*, hol *Simonyi* egy kolostor közelében lakott. Gr. *Szapáry* kormányzó is felkereste, s az első közt volt, ki a gyász hírvételekor részvétnyilatkozatot küldött az elhunyt fivéréhez, *Simonyi* Jánoshoz s koszorút a ravatalra. Márcz. 29-én a szomszédos *Volosciban* gyászisteni tiszteletet tartottak, melyen a városból is sokan megjelentek. *Ciotta* *fiumei* polgármester személyesen intézkedett, hogy a halottnak *Fiuméba* szállítása a megillető gyászpompával történjék. *Fiuméből* márczius 30-án a tengerészeti hatóság két gőzöse ment előkelő és nagy közönséggel *Abbazziába*, a halottas házhoz, hol délelőtt megtörtént a beszentelés, s a környékbeliek mely részvéte közt. Azután megindult a gyászmenet *Abbazziából* *Fiuméba*. A „*Munkácsy*” nevű hajó vitte a koporsót. A *fiumei* kikötőben levő hajók felhúzták lobogóikat. A *fiumei*ek a parton gyűltek össze a czelebráló papsággal, s a polgármesterrel. Több épületre gyászlobogót tűztek ki. A koporsót kocsihoz helyezték, a zenekar gyászindulókat játszott, s így haladt a nagy kíséret az indóházhoz, hol a rövid egyházi szertartás után a halottat elhelyezték a vasuti vonaton, mely *Budapestre* szállította.

A könyvészeti kiállítás látogatását nagyon elősegítette a „*Kalauz*” megjelenése. E díszes és kellőképp fölvilágosító könyv kelendősége s jelentékeny; naponta 70—80 példány fogy el, a külföldi bibliográf társaságok is megrendelik, miután a nyomdai haladás egyik jeles bizonyítványa. A kiállítás becses darabjairól, a könyvek ékítményeiről, festményeiről fénynyomat utján eddig száznál több másolatot vettek.

A trónörökös *Görgényben*. *Kolozsvári* hírek szerint máris arra mutatnak a jelek, hogy a trónörökös az őszszel ismét *Görgénybe* rándul. A régi kastély lakosztályait csinosítani, nagyobbitani kezdik és új burkokat rendeltek. A kincstártól birt vadászati territorium — a trónörökös rendeletére — az egyes községek tulajdonát képező vadászati territoriumokkal, valamint a néhai gróf *Teleki Géza* utódjainak tulajdonát képező *Dosz* nevű havas kiberléssel nagyobbitatott meg. Ez utóbbi kibérlését a trónörökös távirati uton rendelte meg.

Tóth Lőrincz jubileuma. *Érdes* veterán írónk *Tóth Lőrincz* írói működésének ötven éves jubileumát május havában a *Kisfaludy-társaság* lakomával fogja megünni, melyre meghívja az akadémiát, a *Petőfi-társulat*ot és a *Kuriát*.

Benczur Gyula jeles művésznök a múlt héten *Münchenből* *Budapestre* érkezett, hogy a *Trefort* miniszter által a festészeti iskola vezetésére tett ajánlatról személyesen értekezzen. Több napot töltött itt, aztán szülővárosába, *Kassára* utazott. Visszatértekor alkalmasint megtörténik a végleges megállapodás közte és a miniszter közt.

Munkácsy köszönete. *Munkácsy Párisból* levelet intézett a képművészeti társulat igazgatójához *Perlaky Kálmán*hoz. E levélben, melyben a már említett ösztöndíjról is intézkedik, többi közt így szól: „Mivel hálálhatnám meg a nemzet és különösen művészársaim irántam tanúsított határtalan jóindulatát? Bizonyára semmivel sem méltóképen. De hogy hálálnak mégis némi kifejezést adjak, azt hiszem, azt az által érem el leginkább, ha szerény viszonyaimtól kitelhetőleg művészetem előmozdítására fogok törekedni. Erre azért elhatároztam, hogy a következő tíz évre — két évenként — hat-hatezer frankból álló ösztöndíjat tűsök ki, azért csak tíz évre, mert a jövő Isten kezében van és bár nem remélem, de megtörténhetnék, hogy tovább nem lenne módomban tenni. Törekedni fogok azonban arra, hogy későbbben a hatezer frank tőkét letelhessem és ez által a fennevezett ösztöndíjat állandóan biztosítsam. A hatezer frank következő módon lesz kiadva: a nyerő köteles lesz azzal *Párisba* jóni, mert meg vagyok győződve, hogy itt legtagasabb tér nyílik a tanulmányozásra, az összegből előre csak ezeröttszáz frank fizetendő, a többi havi részletekben itt fogja az illető kikapni. A többi részletekről majd legközelebb írok. Konkurrálhatnak genre- és történelmi képekkel, vagy vázlatokkal, különben erre névze a ti véleményeiket is meg akarom hallgatni. Az első díjra a konkurrenzia a jövő őszszel lehetne, úgy hogy az illető a jövő telet már itt tölthesse sat.”

Egressy Béni zeneköltő földi maradványait, eddigi sírjából kivették márcz. 22-én és a keresési uti temető más részébe szállították. Az eddigi nyughelye ugyanis a temető szabályozás utjába esett. Az át-helyezésnél az írók és művészek társaságának három megbízottja, s a temető igazgatósága volt jelen.

Több oldalról jött kérdézősködésekre. Az „*Andiphon*” itt *Budapest*ben kapható nem lévén, érintkezésbe tettem magamat *Fischer Péter* (*Budapest*, hatvani-utca 16.) orvosi kereskedővel, ki az *andiphon* már meg is rendelte. Utasítjuk azért az érdeklődőket, hogy egyenesen a nevezett kereskedőhöz forduljanak. — *Dr. Luby Gyula*.

Figyelmeztetés. A „*Vasárnapi Ujság*” múlt heti számában nyomdahiaból lapunk félévi előfizetési feltételei közöltettek az évnegyedi feltételek helyett.

Előfizetési feltételek.

Lapunk előfizetési ára április 1-től június végéig, azaz 3 hónapra:
 A Vasárnapi Ujság frt 2.-
 A Vasárnapi Ujság s „*Világkrónika*”-val együtt 2.50
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3.-
 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok s „*Világkrónika*”-val együtt 3.50
 A „*Világkrónika*” újabbán bővített terjedelemben jelen meg hogy állandóan nagyobb elbeszéléseket és regényeket is nyújthasson olvasóinak. Így a múlt év egész folyamán keresztül közölt *Verne Gyula* a kitaláló francia író „*Jangada*, *nyolcszáz mértföld az Amazonon*” czimű érdekesítő regényét 50 képpel illusztrálva, s a jelen évi folyamán közli ugyan-csak *Vernének* legújabb illusztrált regényét „*A Ro-*

binsonok iskolája” czimmel. — A *Világkrónika* ezen felül, mint betilapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdeklő eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarázatokkal kísért képekben mutatja be: közli tájékoztató czikkeket, utrajzokat, nép- és tájismertéseket, szemléltető leírásokat, a hazai és külföldi közérdeklő mozzanatokról, találmányokról fölfedezésekről, úgy szintén mulattató apróbb közleményeket, közhasznú tudnivalókat stb.

A „*Vasárnapi Ujság*” előfizetői a „*Világkrónika*”, január—márczius havi számait 50 kr. pótdíjért rendelhetik meg.

T. előfizetőinket fölkerjük, hogy szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „*Világkrónika*” megrendelésénél *személyesen* egy példányt a posta utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (*Budapest*, egyetem-utca 4. sz. a.)

HALÁLOZÁSOK.

LONGFELLOW HENRI WADSWORTH, Amerika nagy költője meghalt. *Portlandban* 1807-ben született. Mint tanár és fordító kezdett működni. *Brunswickban*, majd pedig a *cambridgei* egyetemen 1854-ig működött, de ez időtől kezdve egészen a költészetnek élt. *Ir* regényeket is, de kisebb és nagyobb költemények, költői elbeszélések által vitta ki Amerika irodalmában az első helyet. A „*Hiawatha*” czimű epikai költeménye 1855 óta harmincz kiadást ért. E művében a *finn* mondák mintájára indiai meséket alkotott költői egészébe. *Lefordította* *Dante* „*Divina komédiáját*” is. Az ő műveiből pedig *Európa* minden művelt nyelvére sokat átültettek.

MEHREMED *Rusdi* pasa volt nagyvezír, kinek nevét az utóbbi évek keleti bonyodalmai közepette sokat emlegették, meghalt *Szmirnában*, számizetésben, 71 éves korában. *Alacsony* sorsból emelkedett föl a katonai pályán. A *krimi* háború előtt hadügy-miniszter volt, majd a török seregek vezényletét vette át, s többször volt a kormány tagja.

Öz. gr. *TELEKI* *JÁNOS*, a nemes szívi, nagy tiszteletben élt matrona, gr. *Teleki* Sándor honvédezedesnek és ismert szellemes írónak gyöngyden szeretett édes anyja, meghalt *Kolozsvárt* 80 éves korában. Számizetésben oly sokáig élt fia iránti szeretetét maga a fia igen meghatón jegyzé föl emlékirataiban. A régi jó magyart ur asszonyt egyik legkiválóbb alakja szállt vele a sírba.

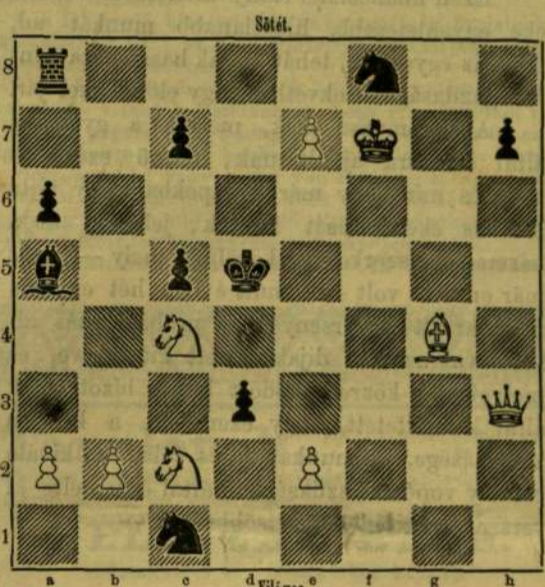
Elhunytak a közelebbi napok alatt: *Radványi* gróf *GYÖRY* *LÁSZLÓ*, es. kir. kamarás, jótékony és hitbuzgó főúr, ki mindig visszavonultan élt, s kibén gr. *Szapáry Géza*, *fiumei* kormányzó, apóstát gyászolja, 75 éves korában, *Budapest*ben. — *BÉKEY* *MÁR*, királyi tanácsos, a volt kir. helytartóságnyugalmozott titkára, egykori táblabíró, *Békey* *István* osztálytanácsos és *Békey* *Imre* fővárosi tanfelügyelő atyja, 93 éves korában, *Budapest*ben. — *Verőcei* gr. *PRJACSEVICH* *LÁSZLÓ*, a horvát miniszter testvére, 75 éves korában, *Eszéken*, hol sok jótéteményt gyakorolt. — *LONOVIC* *FERENCZ*, esperes, szarvasi r. kath. plébános, a nagyváradi egyházmegye legidősebb papja, ki a népoktatás ügyében is sokat tett, *Szarvason*. — *Gálanthai* *GÁSPAR* *Lajos*, a szabadságharcban huszár százados, Komárommege árszászéki adója, 71 éves korában, Komáromban. — *Keresztes* *FRUMBER* *ANTAL*, nyugalmazott honvéd alezredes, 64 éves korában, Temesvárt. — *BELHÁZI* *BARTAL* *PÁL*, pozsonyimegyei nagybirtokos, Alapon. — *PAPPY* *JUSZTIN*, g. kath. lelkész és kerületi esperes, a nagyváradi g. kath. egyházmegye kiváló papja, jeles hitszónok, 41 éves korában, Nagy-Létán. — *JESENSZKY* *JANOS*, plébános, Velsiczen. — *PALLADI* *MIKLÓS*, g. kath. fősperes, 76 éves korában, Kiszárdon. — *SÁRNY* *ALAJOS*, nyugalmazott fővárosi tisztviselő, 67 éves korában. — *Fodor* *ADÁM* *Imre*, törvényhatósági bizottsági tag, 62 éves korában, Szegeden. — *MÉHES* *IMRE*, nagykun-madarasi ügyvéd, 58 éves korában. — *BOTH* *FERDINÁND*, nagyberesznaei gyógyszerész, 55 éves korában. — *HAUSMÜLLER* *PÁL*, a topolyai urodalom számtartója, 58 éves korában. — *CZÉN* *DANIEL*, az Athenaeum könyvnyomdájának veterán tagja, ki felszándánál tovább működött mint betűszedő s jubileumát is ünnepélyesen megülte, 79 éves korában. — *AVRAMOVIC* *GYÖRGY*, tekintélyes fővárosi kereskedő, 63 éves korában. — *SZIKSZAY* *IMRE*, Nagy-Károly város közigazmója, 64 éves korában. — *KOVÁCS* *FERENCZ*, építész, 45 éves korában, Esztergomban. — *STERNAD* *VENCZEL*, a népszínházi zenekar-füvölása. — *NIKELSZKY* *MITVÁS*, 64 éves korában, Nyíregyházán. — *GOJDITS* *PÁL*, fiatal ügyvéd, Homonnán. — *BEÉLIK* *LÁSZLÓ*, harmadéves joghallgató, 21 éves korában, *Budapest*ben. — *JAKAB* *IMRE*, m. kir. erdészgyakornok, 30 éves korában, Fogarason.

Öz. *TÖMÖRNÉ*, szül. *Neymayer* *Karolina*, a főváros egyik legtekintélyesebb polgári családjának tagja, kit tíz gyermek és tizenkilenc unoka is győzött, 59 éves korában, s kinek férjét csak néhány hét előtt temették el. — *Gr. SZÉCHENYI*, szül. *Erdődy* *Ágota*, csillagkeresztű hölgy, 73 éves korában,

Grázban. — *HIDVEGI* *KAROLY*, szül. *Balog* *Mária*, *Téglás* *Gábor* író sógoraszonnya, 24 éves korában, *Déván*. — *KAPU* *LAJOS*, szül. *Grosschmidt* *Alojzia*, *Máramaros* néhai főgyorsának özvegye, 68 éves korában, *M. Szigeten*. — *ÖZV.* *Vizkeleti* *KISS* *ISTVÁN*, szül. *Baján* *Róza*, 71 éves korában, *Székesfehérváron*. — *LÁNYI*, szül. *Lumniczer* *Emilia*, 52 éves korában, *Budapest*ben. — *LEYBER* *KAROLY*, szül. *Maren* *Anna*, 84 éves korában, *Déván*. — *ÖZV.* *SAK-VÁRY* *LIPÓT*, szül. *Loesch* *Karolina*, 67 éves korában, *Pécsett*. — *UMLAUFF* *FRANKWEL* *LUJZA*, kisasszony, *Pozsonyban*. — *FÜLÖ* *LÁSZLÓ*, szül. *Vass* *Zsófia*, 64 éves korában, *Tisza-Adonyban*.

SAKKJÁTÉK.

1165-ik számú feladvány. *Chocholous Gy.-től*.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1160. sz. feladvány megfejtése.

Shinkmann *W. A.ól*.
 Megfejtés.
 1. H3-g2 e6-e5 (a)
 2. Fg2-h1 t. sz.
 3. H3-g5-el v. Hh5-f6 matt.

Helyesen fejtették meg: *Vasaprém*ben *Fülöp* *József*, *Sárospatakon* *Gévez* *Károly*, *Kolozsvárt* *Csikós* *Árpád*, *Nagy-Dobronyban* *Németh* *Péter*, *Budapest*ben *K. J.* és *F. H.*, *Latzky* *Béla*, *Karacs* *Benjámin* *Lajos*, *Vaiszlón* *Bartha* *Rezső*. A *pesti* sakk-kör.

Rövid értesítések: *Budapest*. *L. B. Nem* közölhető.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Szobrot a legelső magyar királynak. *Impraktikus* javaslat, hogy *Szent* *István* emlékére nyugli-intézetet állítsunk minden szegény és keresetképtelen ember számára. (Mellékesen megjegyezzük, hogy a bécsi *Szent* *István* templom nem a mi *Szent* *Istvánunk*, hanem az első keresztény vértanú.)

M. Gyula. A szidő katonáról szóló rajzban vannak sikertől részletek s az egész elég jól volna írva. De tárgya kevés ily hosszú leírás. Jobbat várunk.

Débara. Sokkal jobb az előbbieknél. S tekintve a körülírtakat, dícsértelem. Később talán még közölhető is akad onnan.

M. K. S. A székely népföltől vett rajzocskának van egy jó tulajdona: meglehetősen van elbeszélve. Tárgya azonban sekélyes; pedig a jó előadás nem mentheti meg a gyöngye tartalmát. Igyekezzetel s gyakorlattal viheti valamire.

Válás után. Az akrosztichonoknak a mai jobb izlés nem igen barátja. Az eredeti (török) nem ismerjük, de így a fordításban költői becses nem bír.

Köttő és egy. A kis dal szerzőjének nevé már nem tudjuk. De ez uton fölkerjük a szerzőt: legyen szives velünk nevé és czimét tudatni, hogy az eziránt kérdést tevők közölhessék.

Három ballada. Mind a három gyöngye; bejós kijelölni, melyik legjobb a három közül. A két ugynevezett népballada simábban van írva, világosabb, de tartalma nagyon vékonyak. A *Bartel* lovag e tekintetben jobbak, de arról már egyszer elmondtuk nézetünket, régebben, mikor első ízben volt beküldve. Most se mondhatunk mást.

Munkács. Az akadémiai helyes írás ehhez, ahhoz alakot követel, épen mint ebben-t, abban-t, arról, arról t s nem eben, aról, stb.

Oh mily őstém. Csinoska, de nem többle.
 Hogy ott álltam. Erről is csak azt mondhatjuk.
 777. Nem.

Páris. B. A válasz az illető betegsége miatt késő.
Baroth. Sz. S. Bosznia és Hercegovina részletes térképét mellékeljük a „*Világkrónika*” pár héttel előtti köztel.

Nem közölhető. Fohász. Mért esztál meg. — Török egy elhalt barátom naplójából. Hulló csilla-

gok. I—III. Dalok. I—III. — Szegény juhász bojtár. Nőtestvérem kis fiának. — Az álom. — Kritika. Al. Emlékszek-e? — Ébred a természet. Nehéz kérdés. Temetőben. Bus emlék. — A vásártn.

HETI NAPTÁR. Márcz. hó.			
Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Israellia
27	A 6 Virágvas.	A 6 Palm.	21 6 Vaj.Jak 13
3H	Rikhard p. Dárus	22 Vaz.ál.vt.	24 Hus. el.
4K	Ambrus. Izidor Ambrus	23 Nikon st.	15 Passahk.
5S	Ferr. sz. Vincz + Maximus	24 Zakariás	16 Pass 2 ü.
6C	Nagy csütört. + Nagy csütörtök	25 Fr. e. B. A. N. ca. 17	
7P	Nagy péntek + Nagy péntek	26 Nagy péntek	18 Malez
8S	Nagy szombat + Nagy szombat	27 Nagy szomb.	19 S. Vaj P.

Hold változásai. ☾ Utolsó nagyvén 11-én 7 óra 46 percz. regg.

Tartalom.
 Szöveg: *Simonyi* *Ernő*. — *Szarvady* *Frigyos*. — A lányka panasza. *Schiller* költeménye. *Vargha Gyulától*. — *Eszaiás* uram. *Életkép*. *Sávós* *Bélatól*. — *Bismarck* herceg otthona. — A mekai bucsjáró hely. — *Indiáról</*

Howard szab. hármas ekéje.

A gazdaságban a háromvasu ekének oly fontos szerep jutott s az okszerű földművelés érdekében annak általános használata és elterjedése oly kívánatos, hogy hivatászerű kötelességet vélünk teljesíteni, midőn a gazdaközönseget annak előnyeivel megismertettük. Teszszük ezt jelenleg egyúttal ama hármas ekével is, mely a gyakorlatban használatosságának próbája után a múlt évi összes ekeversenyeken és próbákisérleteken minden ismert más gyártmányu hármas-ekékkel szemben az első díjakkal lón kitüntetve.

A hármas eke leginkább könnyű és közepnehéz talajban használható s nemcsak tarlószántásra és kapásnövények utáni forgatásra, hanem éppen oly előnyösen a trágya és szórt vetés alászántására is, valamint minden másnemű szántásra is szolgál. — a mely szántás kivételével. Ezek mellett kitűnő szolgálatakat tesz még az agyagos és kötöttebb talajoknál is, minthogy gyors munkálataival az idő megtakarítása mellett egy a porhanyítás, mint a fordítás sokkal tökéletesebben és behatósabban eszközölhető, mint az egyes ekékkel.

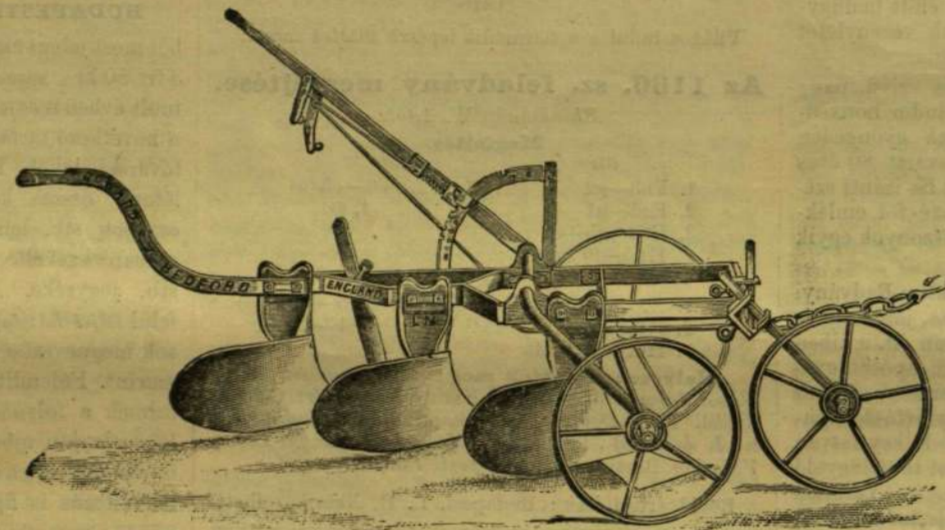
A hármas eke 24 hüvelyk (60 cm.) széles földszelvet fordít ki egy járatra, míg az egyes eke rendes munkánál 9 hüvelyk (24.5 centiméter) széles szelvet fordít, tehát három eke egy nyolczadrészzsel szélesebbet mint egy db hármas eke, ellenben a munkálát hármas ekével tapasztalat szerint sokkal gyorsabban eszközölhető, mint az egyes ekékkel s így a szántás-szélesség különbsége az idő megtakarítása által kiegyenlítetik. Ha már most, egyenlő mélység mellett, egy hold közepnehéz talajú föld egyszeri felszántása egyes ekével egy ember és két jó ökör felhasználását igényli s o. é. 1 frt 70 krajczárba kerül (egy ember napszámát 40 krba, egy pár ökörét 1 frt 30 krt számítva), az esetben a hármas ekével való szántás, melynél közepnehéz talajban négy ökör és mindenkor csak egy ember használják, egy nap 3. o. é. frtba kerül.

A szántás tehát a következő eredményt tünteti fel:
Három közönséges egy vasu ekénél használtatik 6 ökör
à 65 kr. ... 3 frt 90 kr.
3 ember à 30 kr. ... 1 frt 20 kr.
a költség így összesen ... 5 frt 10 kr.

Egy darab háromvasu ekénél használtatik 4 ökör à 65 kr. 2 frt 60 kr.
1 ember à 40 kr. ... frt 40 kr.
összesen ... 3 frt — kr.
marad a hármas ekével való szántás előnyére ... 2 frt 10 kr.

A háromvasu eke használatánál e szerint naponként három egyes eke ellenében megtakarítatik 2 frt 10 kr. vagyis minthogy egy hármas ekével 10 munkaóra idő alatt 2 1/2 hold terület szántatik fel, holdanként egyszeri szántásnál 42 krajczárnyi megtakarítást eredményez.

Ezen finanziaális előny mellett a hármas eke egyenletesebb, hibátlanabb munkát ad, mint az egyes eke, tehát annak használata minden gazdaságban okvetlen nagy előnyökkel jár. A háromvasu ekék, melyek a gyárosok által eladásra ajánltnak, eltérő szerkezetűek, és minthogy már e lapokban egy fajta hármas eke leírását hoztuk, jelenleg azon hármas eke szerkezetét közöljük, mely — mint már említve volt — a múlt évben hét egymás után tartott ekeversenyen és próbaszántás alkalmával az első díjakkal lett kitüntetve, és melyeknél a közreműködött bíráló bizottságok által kiemeltetett, hogy ezen eke a kezelés könnyűsége, jó munkálata és főleg a kiváló csekély vonó erő szükséglete által érdemelte ki versenytársai felett az elsőbbséget.

Howard szabad. hármas ekéje.

Ezen eke a «Howard» L. M. jegyű hármas ekéje, mely Nicholson W. Fülöp budapesti gépgyáros által lett bevezetve.

A Howard-féle háromvasu ekénél az eke-testek mindegyike szilárd és mozdíthatatlan állásban van; az acél-kormánylemezek oly alakúak, hogy minden egyes barázda tisztán kitüntetettetik, s mindamellet a földet is tökéletesen fordítják.

A megerősített vaskeret három kerékre van szerelve: Az első kis kerék a barázdában

jár és állítható, a baloldali kerék a szántatlan földön jár, míg a jobboldali kisebb kerék egy röviden hajtott tengelyen forog és szántás közben a barázdától oly magasságban van, hogy nyomot nem hagy maga után. — Munkaközben tehát az eke két ellenkező ponton lévő kereken jár, mi által az eke minden körülmény között szilárd és biztos járással bír. A barázda végén könnyen fordulhat, mivel egy a fordulásnál, mint a földre vagy onnan való szállításnál, szigoruan pontos egyensúlyozása által, mindhárom kerekén jár. E precíz egyensúlyozás által és a magas kerekek alkalmazása teszi lehetségessé, hogy az eke szállítását az egyenlőtlen, rögös vagy köveses talajon is igen könnyen eszközölhető legyen, a nélkül, hogy a szántóvasak megsérülneek.

A szabadalmazott önműködő kiemelő szerkezet a többi hármas ekétől egészen eltérő és előnye abban áll, hogy a kiemelés nem úgy, mint az edig ismert ekéknél a munkás által, — hanem a vonóállatok előre való mozgása által történik, minthogy az emeltyű gyeze érintése által a dörzsfák a kerekekkel érintkezésbe jöven, az ekét önműködőleg felemeli; — ezen állásban az eke a kerekeken egyensúlyozva van s magától ezen állásban megmarad. E kiemelő készülék egyúttal az emelő gyantát is alkalmazható, mi által az eke a mezőre, vagy onnan való szállításakor, ha dombos vidéken kell haladnia, a vonóállatok lábaira nem szaladhat s így azok megsértése meggátoltatik.

Az ekének földbe való állítása az emeltyűn lévő rövidvidebb fogantyú által történik, mely egy a fogas ívbe kapaszkodó pöcözzel van összeköttetésben.

A szántás mélysége 2—7 hüvelykig (4—18 cmtr.) tetzés szerint szabályozható, a szélesség 24 hüvelyk (60 cm.)

Ezen ekék két különböző nagyságban készítettnek és pedig a könnyebb fajta könnyebb talajok, és az erősebb fajta nehezebb talajokban használtatik.

Ára a könnyebb ekének o. é. 95 forint és az erősebbé 100 forint, három darab tartalék szántóvassal és egy csoroszlával, és kapható Nicholson W. Fülöp gépgyárosnál Budapesten, gyár-utca 48. sz.

Nehézkórt (epilepsie) gyógyít levél után dr. Killisch specialista Drezdában (Szászország). — A nagy siker (8000) miatt nagy aranyérem a párisi tudományos társaságtól.

Gleichenbergi gyógyhely. Stájerországban. Egy órányira kecsin a m. nyug. vasut Feldbach állomásától. Az idény kezdete május 1-én. A szálló-gyógymód kezdete szeptember elején. Jóhannisbrunn Gleichenberg mellett. Legjelesebb és legérzségesebb frissítő ital: gazdag szén-avtialum, az emésztés elősegítésére...

A legalattomosabb betegségek egyike az izület-criz, mely többnyire a legjobb korban levő egyéneket szokta megtámadni, s melynek legyőzése haszalanul törekszik az orvosi tudomány valamely szert föltalálni. Saját a cselra (közvény és csúz gyógyítására) szolgáló szer immár a m. kir. engedélyezett Weber-féle közvénygyáson, Török József úr gyógyszerárából, mely a mai napig e bajok gyógyításánál magát felülmulhatlannak bizonyította, és számos makacs bajt, a hol a különböző szerek sikertelenek valának, alkalmazása által megszüntetvén, e közvénygyáson az ujkor valamennyi szere között a főnebbi bajok ellen a leghathatósabbnak tekinthető.

Még eddig soha nem létezett föltűnő olcsóságok!! A párisi és lyoni krach következtében teljes végeladás. Vidéki rendelvények azonnal és legpontosabban teljesítetnek. Csomagolás ingyen történik. Rendelvények intézendők SCHILLER L.-hez...

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like '2500 rf jó minőségű csikos tolltartó', '2552 * jó minős. jó mos. frncz. oxford', etc.

Általános magyar municipális hitelintézet. Az általános magyar municipális hitelintézet t. ez részvényesei ezennel meghívtnak az 1882. évi ápril 27-én d. e. 11 órákor Budapesten, a bank üzleti helyiségében (VI. ker. sugártú 46. sz. a.) tartandó rendes közgyűléshez. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentéseinek...

Tanulónak felvétetik alólírottnál, egy tiszteletesi szülőknél 13-14 éves, legalább is az elemi alólírokat végzett, jó magaviseletű, ép, egészséges fiúk. BELICZAY BÉLA, mézeskalács és viaszgyertya készítő. Budapesten, VII., Csányi utca 7.

Értesítés a husvéti kiállításról. A legérzségesebb husvéti tojások, 10 krtól 30 krtig, reményteljesen a husvéti tojás kiállításán, a husvéti tojás kiállításán, a husvéti tojás kiállításán...

FERENCZ JOZSEF KESERÜVIZ-FORRAS. Valamennyi keserüviz között mint a leghatósabban elismervé. Dr. Korányi tanár, Budapest. Dr. Kórány tanár, Budapest. Dr. Géhárd tanár, Budapest. Dr. Darányi kórh. igazgató, Budapest. Dr. Ambró bábaképzőint. igazg. Budapest. Dr. Kiss kórh. igazgató, Budapest.

FISCHER JÓZSEF Budapest, városház-tér 9. szám alatt lévő kész női divatárú üzlete. ajánlja a tavaszi idényre rendkívül gazdag raktárát tolették-, jaquetek-, felsöltök-, eső- és fűrdő-köpenyekből. Eredeti párisi és berlini minták. Megrendelések mérték szerint vagy minta-tesztetek után saját műtermében a legrovidebb idő alatt teljesítetnek. Minták kívánatra ingyen és bérmentve.

Figyelmeztetés!! Távol-, rövid- és gyege-látóknak kizárólag általam készített és egyáltalán elismert szemüvegek semmiféle a bármí módon magát bemutató utasó által el nem árusítatnak, hamisítatlanul ezek kizárólag látásorvosi intézetemben, Budapest, váci utca 12. sz. kaphatók. SOLOMONSON N. H. látászaj.

II. József császár EGÉSZSÉGI LABDACSKOK. Ezen karpáti egészségügyi labdacskok valódi minőségben kaphatók: Budapesten Putaky Károly gyógyszerész úrnál, Széchenyi sétátér, az új épülettel szemben. Debreczenben Michdorits István gyógyszerész. Posenyban Pisztori Bódog gyógyszer. úrnál, Szegeden Kovács Albert gyógyszer. úrnál, Temesvárott Tárcaay István gyógyszer. úrnál, Zágrábban Mittelbach Zsigmond gyógyszer. úrnál, Bécsben (Währing) Trnka Ferencz gyógyszer. úrnál. Egy 15 labdacskot tartalmazó skatulya 1 frt 5 kr. és 5 kr. a fuvarlevél. Bérmentve küldetik a megrendelt mennyiség akkor, ha a labdacskok árához 20 kr. mellékelteik a bérmentéshez csatlából, Szerem megrendelésekor legjobb pénztalványokat használni. Kivonatok a hálafeliratokból. Ezennel teljes elismerésemet nyilvánítom afölött, hogy labdacskai minden tekintetben jónak bizonyultak, s azokat mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom. Dénesháza, 1881 jun. 26. Bidaló János, erdő kezelő.

HIRDETÉSEK. Selyem básztruhák frt 9.30 o. é. teljes ruha; ugyszintén jobb minőségben is küldetnek általam, legalább két ruha megrendelésénél várn- és szállítási díj-mentesen a házba, Németország és Ausztria-Magyarországban — Alig lehet valami gyakorlatibb a női tolettében, mint e vörös melvet kelmek, melyek sétára, a házban, uton és látogatásra egyaránt viselhetők. Minták postafordultával. Levéldíj a Schweitzba: 20 fillér = 10 kr. o. é. Zürich, (Schweiz), Henneberg G. selyem-gyári raktára. A ruhák mosása. A kész ruhát, ha szennyes lett, langyos szappanvízben mosunk, kifacsarjuk, cukros vízben keresztül húzzuk, ismét kifacsarjuk és nedvesen kivassaljuk; e ruhák használatban elpusztáthatlanok.

Budapesten május 5—8-án lódijazás, nyilván. loárverés, ügető - verseny fog tartatni. Díjaztatni fognak páros kocsis és hálás lovak összesen 10 díjjal. Ügető-verseny 6 indítással összesen 21 díjjal. — A kiosztandó díjak 10.000 frank értékét meghaladják. Ezen lókiállítás és verseny a tenyésztő, lókedvelő és vevő közönség figyelmébe ajánlatik. — Részletes program kivanatra küldetik. Budapest, márczius hóban 1882. 498 A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like '1 vég 26 rf 1/2 széles jó mosatu granitzi kanavász', '1 * 28 rf jó minőségű molino gyoles', etc.

Kérem, küldjön áldásos labdacskából hat tekerest; mitűn azok nekem minden tekintetben a jótékony életet kölcsönöznek. Isten áldja meg Ont e betétküldéséért. Zimony, 1881 decz. 10. Petrovics István, kovács.

